

# Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER  
ORGAAN VOOR DE MEDEDEELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART  
UITGAVE VAN HET NEDERLANDSCH ECONOMISCH INSTITUUT

21<sup>E</sup> JAARGANG

WOENSDAG 19 AUGUSTUS 1936

No. 1077

## COMMISSIE VAN REDACTIE:

P. Lieftinck; N. J. Polak; J. Tinbergen; F. de Vries en  
H. M. H. A. van der Valk (Redacteur-Secretaris).

Assistent-Redacteur: L. R. W. Soutendijk.

Redactie-adres: Pieter de Hoochweg 122, Rotterdam.

Aangeteekende stukken: Bijkantoor Ruigeplaatweg.

Telefoon Nr. 35000. Postrekening 8408.

Advertenties voorpagina f 0,50 per regel. Andere pagina's f 0,40 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief. Administratie van abonnementen en advertenties: Nijgh & van Ditmar N.V., Uitgevers, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage. Postchèque- en giro-rekening No. 145192.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland f 16,—. Abonnementsprijs Economisch-Statistisch Maandbericht f 5,— per jaar. Beide organen samen f 20,— per jaar. Buitenland en Koloniën resp. f 18,—, f 6,— en f 23,— per jaar. Losse nummers 50 cent. Donateurs en leden van het Nederlandsch Economisch Instituut ontvangen het weekblad en het Maandbericht gratis en genieten een reductie op de verdere publicaties.

## INHOUD.

Blz.

DE PERCENTAGEREGELING UIT DE STEUNREGELING VOOR WERKLOOZEN door A. N. van Mill .....	592
De ordening van de woningmarkt door Ch. Glasz.....	593
Het economisch herstel van Chili door Dr. Ir. P. Cohen Henriquez .....	595

## AANTEKENINGEN:

De percentageregeling uit de steunregeling voor werkloozen .....	597
--	-----

## INGEZONDEN STUKKEN:

De roep om terugkeer van den vrijen internationalen handel door J. G. Suurhoff met Naschrift door J. Groot .....	599
--	-----

ONTVANGEN BOEKEN .....	601
------------------------	-----

## Statistieken:

Groothandelsprijzen .....	600—601
Geldkoersen-Wisselkoersen-Bankstaten .....	599, 602

ROTTERDAM, 17 AUGUSTUS.

Een schitterend monument voor den vrede en de sociaal-economische vriendschap is de grens, welke de Vereenigde Staten en Canada scheidt, aldus President Roosevelt (die kortgeleden een reis in Canada heeft gemaakt) in een rede, waarin hij zich meer bezorgd toonde over de internationale situatie dan over den binnenlandschen toestand van zijn land. Hoewel President Roosevelt niet wilde beweren, dat een meer vrije internationale handel een einde aan den oorlog zou maken, vreesst hij toch, dat zonder dit de oorlog een vanzelfsprekend gevolg zal zijn. Aan de goede bedoelingen van President Roosevelt kan niet worden getwijfeld, doch ondanks het beëindigen van den handelspolitieken strijd tusschen de Vereenigde Staten en Duitschland wordt van Duitsche zijde verwacht, dat de handel tusschen beide landen zal afnemen, totdat een nieuwe overeenkomst tot stand is gekomen.

Intusschen woedt in Spanje de burgeroorlog verder, waardoor ook de internationaal-politieke verhoudingen ingewikkelder worden.

In de afgelopen week heeft men weer kunnen lezen over de uitbreiding van de vloten van Engeland en Italië; over de schepping van een nieuwe infanterie-reserve in Engeland; over het bewapeningsvraagstuk in Japan, waar de Minister van Oorlog onvoorwaardelijke uitvoering van het bewapenings-program heeft geëischt als antwoord aan de voorstanders van een sluitende begrooting; en tenslotte over de vergroting van de Russische weermacht. Vooral dit laatste bericht is zeer merkwaardig. Rusland, dat thans reeds de grootste militaire staat van de wereld is met een vredesleger van 1.75 miljoen soldaten, wil in 1939 over een aantal van 13 tot 15 miljoen goefende manschappen beschikken. Zoo wijzen de verschijnselen wel op het tegendeel van vrede-lievende bedoelingen.

Van groote beteekenis is de overeenkomst tusschen Engeland en Egypte, die niet alleen uit militair, maar tevens uit economisch oogpunt van belang is. Engeland stemt toe in een uitbreiding van het Egyptische leger en verheft Egypte feitelijk van protectoraat tot formeel bondgenoot; het zal ook lid van den Volkenbond worden. De Duitsch-Oostenrijksche onderhandelingen zijn beëindigd. Zooals te verwachten was, zijn de resultaten bevredigend.

Verschillende berichten hebben de luchtvaart weer in het centrum van de belangstelling geplaatst. De K.L.M. heeft 8 nieuwe Douglas machines besteld en daarmee bewezen nieuwe perspectieven in haar luchtlijnen aanwezig te achten. Twee Engelsche luchtvaartlijnen hebben besloten samen te gaan werken; vooral de verbinding met Zuid-Amerika zal door deze combinatie worden bevorderd. Hoogst belangrijk is het manifest van drie gezagvoerders van de K.L.M., waarin zij erop wijzen, dat het hart van Nederland door een luchtaanval in 20 minuten doodelijk is te treffen. „Gij en de Uwen vormt met onze cultuur den bij voorbaat verloren inzet van dit spel, als ons land zich in een oorlog zou laten meeslepen." In eenige bladen is tegen dit standpunt stelling genomen.

## DE PERCENTAGEREGELING UIT DE STEUNREGELING VOOR WERKLOOZEN.<sup>1)</sup>

In de steunregeling voor werklozen, zooals deze thans geldt, komt de bepaling voor, dat het steunbedrag niet meer mag bedragen dan een bepaald percentage van het loon, hetwelk de betrokkene bij 48-urige arbeidsweek in het bedrijf, waartoe hij behoort, zou kunnen verdienen.

Was dit percentage vóór de steunverlaging van Juli 1934 betrekkelijk weinig gedifferentieerd, bij die gelegenheid werd een uitvoerige differentiatie ingevoerd, welke in eerste instantie afhankelijk is van de steunklasse, waarin de betrokken gemeente is ingedeeld en van den aard van de werkloosheid (geheel of gedeeltelijk).

Vervolgens is in elk der steunklassen naar gelang van den aard van de werkloosheid het steunpercentage sterk gedifferentieerd naar de sterkte van het gezin, waartoe de gesteunde behoort en naar het peil van het geldende loon bij 48-urige werkweek. Daartoe zijn er 11 verschillende groepen in het leven geroepen, welke het verschil in gezinssterkte weergeven, t.w. een groep voor gezinnen zonder kinderen, een tweede groep voor gezinnen met 1 kind, een derde groep voor gezinnen met 2 kinderen, . . . en een elfde groep voor gezinnen met 10 kinderen en meer. Voor elk van deze groepen geldt een speciale percentagereeks, terwijl in deze reeks het percentage afhankelijk is gesteld van de hoogte van het loon, waartoe, te beginnen met een loon van *f* 10 en te eindigen met een loon van *f* 36, voor elk der tusschengelegen, uit volle guldens bestaande loonbedragen, volgens een afnemende schaal een zeker percentage is aangegeven.

Als wordt getracht te doorgronden, hoe deze afnemende schaal is ontstaan, dan blijkt, dat deze schaal uiteenvalt in drie onderdeelen en wel het eerste onderdeel, waarin het percentage constant blijft — en de uitkeering bij opklimmend loonpeil dus volgens een regelmatige rechte lijnige stijging omhoog gaat —, het tweede onderdeel, waarin het percentage van dit constante hoogte peil daalt tot het punt, waarop het absolute steunmaximum wordt bereikt — en de uitkeering bij opklimmend loonpeil volgens een regelmatige rechte lijnige stijging, welke geringer is dan bij het eerste deel, omhoog gaat — en het derde onderdeel, waarin het percentage van het punt, waarop het absolute steunniveau is bereikt, steeds verder daalt — en de uitkeering bij verder stijgend loonpeil constant blijft.

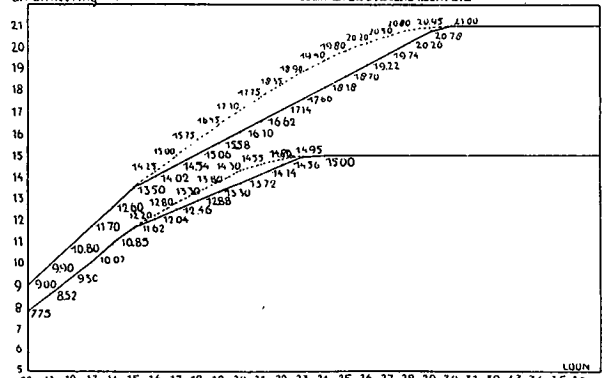
Als nu alleen op den loop van de uitkeering bij opklimmend loonpeil acht wordt geslagen, dan heeft het er den schijn van, dat een alleszins logische opzet is verkregen, hetgeen bevestigd wordt door graphiek I, waarop voor de 1e steunklasse en bij geheele werkloosheid voor de groep gezinnen zonder kinderen en de groep gezinnen met 10 kinderen met een ononderbroken zwarte lijn de loop van de uitkeering is aangegeven.

Als echter op den loop van het percentage bij opklimmend loonpeil wordt gelet, dan blijkt het, dat geenszins van een zoo logischen opzet mag worden gesproken, als de loop der uitkeering zou doen vermoeden. Immers blijktens graphiek II, waarop de loop der percentages voor de gevallen, bedoeld in graphiek I, zijn weergegeven, blijkt, dat de loop der percentages voor het eerste deel wordt gevormd door een horizontale lijn, voor het tweede onderdeel door een kromme lijn en voor het derde onderdeel door een soortgelijke kromme lijn, zij het ook, dat de kromming daarvan minder sterk is, als bij het tweede onderdeel het geval is.

Een dergelijke loop der percentages nu moet bepaaldelijk onlogisch worden geacht. Als nl. voor het

<sup>1)</sup> Een analytische uitwerking van de in dit artikel gegeven uiteenzetting is opgenomen onder de „Aanteekeningen” op blz. 597.

GRAFIEK I LOOP DER UITKEERINGSLIJNEN BIJ STIJGEND LOONPEIL



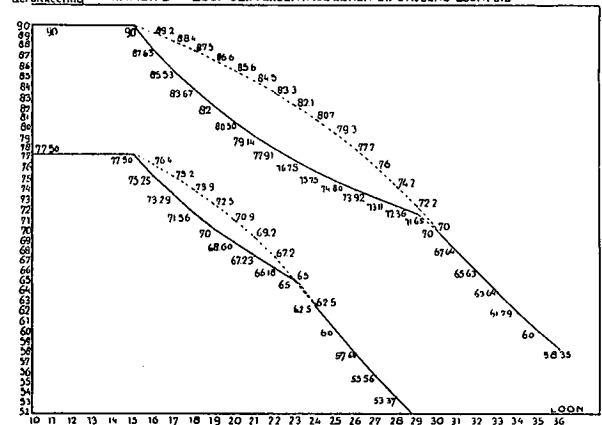
eerste deel der percentagelijne (voor de loonen *t/m. f* 15) een horizontale in plaats van een dalende loop noodig wordt geoordeeld, blijkbaar met het doel, het steunbedrag bij deze lage loonen zoo hoog mogelijk te houden, dan is het niet zeer consequent, als voor de direct op *f* 15 volgende loonen de percentagelijne een zoo scherp val naar beneden maakt, als de graphiek aangeeft. Evenmin is het logisch, dat het tweede deel der percentagelijne niet vloeiend aansluit aan het derde gedeelte, daar op dit punt de loonhoogte en daarmee het steunpeil reeds zoodanig is, dat voor een abrupten overgang van het tweede deel der percentagelijne (met een rechte lijnige doch langzaam stijgenden loop der uitkeering) naar het derde deel (met een gelijkblijvende uitkeering) geen enkele reden is.

In dit geval zou de logische oplossing zijn geweest, voor het tweede deel van de percentagelijne een kromme lijn te kiezen, welke op een vloeiende wijze aansluit aan het horizontale eerste deel en aan het lichtgekromde derde deel. Deze kromme lijn zou dan haar bolle zijde niet naar beneden, doch naar boven moeten keeren, op de wijze, als met een gestippelde lijn op graphiek II is aangegeven. Bij een dusdanige kromme lijn wordt het voordeel verkregen, dat, terwijl bij een loon van *f* 15 elke percentagedaling nog ongewenscht wordt geacht, bij een loon van *f* 16 in plaats van een scherpe, een betrekkelijk flauwe percentagedaling optreedt, terwijl daarnaast bij den overgang van het tweede naar het derde onderdeel van de percentagelijne een vloeiende loop wordt verkregen.

Het is duidelijk, dat door een wijziging van den loop van de percentagelijne, ook de lijn, welke den loop der uitkeeringen weergeeft, verandering ondergaat. De wijze, waarop dit geschiedt, is in graphiek I met een gestippelde lijn aangegeven. Ook uit deze graphiek blijkt, dat op deze wijze de gebroken loop van de uitkeeringslijne volgens het thans geldende stelsel aanmerkelijk wordt verbeterd, daar nu het rechte stijgende eerste deel van de uitkeeringslijne door een vloeiend aansluitende kromme lijn wordt verbonden met het horizontaal verloopende derde deel.

Terwille van de duidelijkheid zijn in bovenbedoelde

GRAFIEK II LOOP DER PERCENTAGELIJNEN BIJ STIJGEND LOONPEIL



graphieken alleen de lijnen van de twee uiterste groepen (gezin zonder kinderen en gezin met 10 kinderen) opgenomen, doch het is duidelijk, dat voor de tusschenliggende groepen van gezinnen met 1 t/m. 9 kinderen, overeenkomstige lijnen worden verkregen, welke tusschen de lijnen van de beide uiterste groepen zijn gelegen.

Uit den loop der percentage- en uitkeeringslijnen blijkt, dat op deze wijze de uitkeeringen voor alle groepen — voor zooverre de uitkeeringen vallen in het loongebied, beheerscht door het tweede deel der lijnen — worden verhoogd, doch dat deze verhooging relatief grooter is, naarmate de gezinssterkte toeneemt. Hoewel de in Juli 1934 plaats gehad hebbende steunherziening mede ten doel had, de steunverleening aan groote gezinnen zooveel mogelijk te verbeteren, blijkt het derhalve mogelijk, de ondersteuning van deze gezinnen, met behoud van de grondslagen der steunregeling, nog eenigermate te verruimen. Een verdergaande verruiming zou desgewenscht nog kunnen worden verkregen, door het maximum-percentage, geldende voor het eerste deel der percentagelijnen, te verhoogen. Voor de hoogst liggende lijn (gezin met 10 kinderen) zou dit percentage bijv. op 95, inplaats van op 90 kunnen worden gesteld, in welk geval dit percentage voor de volgende lijnen evenredig, nl. met  $\frac{5}{90}$  zou dienen te worden vermeerderd. Hiertegen bestaat niet het bezwaar, dat dan arbeidsschuheid in de hand zal worden gewerkt, aangezien de bestaansmogelijkheid van het groote gezin niet uitsluitend is gebaseerd op het loon van het gezinshoofd, doch evenzeer op de inkomsten der inwonende kinderen.

In de beide onderstaande tabellen zijn voor de beide beschouwde gevallen (gezin zonder kinderen en gezin met 10 kinderen) de verschillende waarden van het loonpercentage bij opklimmend loonpeil, berekend volgens de op blz. 597 aangegeven analytische uitwerking, zoomede de daarmede corresponderende waarden van de uitkeering aangegeven, terwijl daarin tevens zijn vermeld de thans geldende loonpercentages en uitkeeringen.

Tabel A voor gezinnen zonder kinderen.

Loonbedrag	Percentage 1)	Uitkeering 2)	Thans geldende percentage	Thans geldende uitkeering	Opmerkingen
16	76.4	12.20	75.25	12.04	1) In de graphiek II zijn deze percentages voor de gebrokenlijnaangehouden
17	75.2	12.80	73.29	12.46	
18	73.9	13.30	71.56	12.88	2) In de graphiek I zijn deze uitkeeringen voor de gebroken lijn aangehouden.
19	72.5	13.80	70.—	13.30	
20	70.9	14.20	68.60	13.72	
21	69.2	14.55	67.33	14.14	
22	67.2	14.80	66.18	14.56	
23	65.—	14.95	65.—	14.95	
24	62.5	15.—	62.50	15.—	

Tabel B voor gezinnen met 10 kinderen.

Loonbedrag	Percentage 1)	Uitkeering 2)	Thans geldende percentage	Thans geldende uitkeering	Opmerkingen
16	89.2	14.25	87.63	14.02	1) Als voorgaande tabel.
17	88.4	15.00	85.53	14.54	
18	87.5	15.75	83.67	15.06	2) Als voorgaande tabel.
19	86.6	16.45	82.—	15.58	
20	85.6	17.10	80.50	16.10	
21	84.5	17.75	79.14	16.62	
22	83.3	18.35	77.91	17.10	
23	82.1	18.90	76.78	17.66	
24	80.7	19.40	75.75	18.18	
25	79.3	19.80	74.80	18.70	
26	77.7	20.20	73.92	19.22	
27	76.—	20.50	73.11	19.74	
28	74.2	20.80	72.36	20.26	
29	72.2	20.95	71.65	20.78	
30	70.—	21.—	70.—	21.—	

Het spreekt welhaast vanzelf, dat bij een verbetering van de percentageregeling, als hierboven ontwikkeld, een vermeerdering van de kosten der steunverleening ontstaat. Wordt een dergelijke kostenvermeerdering niet gewenscht en kan zij niet worden gecompenseerd door een herziening van de uit velelei oogpunt aanvechtbare grondslagen der steunregeling, dan zouden deze meerdere kosten nog kunnen worden gevonden door de niveaus der percentagelijnen iets lager te stellen.

A. N. VAN MILL.

Naschrift. Na de samenstelling van dit artikel heeft de Regeering door mededeelingen in de pers haar voornemen te kennen gegeven, in de percentageregeling voor de middelgroote en groote gezinnen een verbetering aan te brengen. Daar echter bij het ter perse gaan van deze beschouwingen nog niet bekend is, hoe deze wijziging zal luiden, was het niet mogelijk, hiermede in het gehouden betoog rekening te houden.

### DE ORDENING VAN DE WONINGMARKT.

De gebreken, die de voorziening van woonruimte voor onze bevolking aankleven, hebben in de laatste anderhalf jaar aanleiding gegeven tot verscheidene publicaties, die ter zake voorstellen tot verbetering doen. In deze beschouwing wordt getracht het essentiele dezer voorstellen schematisch weer te geven alsmede tot het bepalen van een standpunt in deze materie te geraken. Aan de publicaties<sup>1)</sup> ontbreekt tot ons leedwezen het rapport over de ordening in het bouwbedrijf van directeuren der Publieke Werken, het Gemeentelijk Bouw- en Woningtoezicht en den Gemeentelijken Woningdienst te Amsterdam. Omtrent dit rapport is wel een perscommuniqué verstrekt, doch het is niet aan de openbaarheid prijsgegeven.

De bestaande moeilijkheden zijn te evident dan dat het noodig zou zijn deze uitvoerig te signaleeren. Allereerst is de groote werkloosheid onder de bouwondernemers en de werknemers in de bouwbedrijven, alsmede onder de architecten, ten deele te wijten aan den stilstand in den woningbouw. De verhoudingen op de onderscheidene woningmarkten zijn al evenmin verheugend; vele huiseigenaren verkeerden in moeilijkheden en vele huurders, inzonderheid zij met de laagste inkomens, moeten een onevenredig groot deel van hun inkomens aan huur betalen. Bedenkt men dan nog, welke teleurstellingen een aanzienlijk aantal hypothecaire geldgevers ervaren, dan blijkt voldoende welke problemen van groote beteekenis zich hier aan ons voordoen.

Wil men nu tot een eenigszins vruchtdragende beschouwing over de verschillende voorstellen tot bestrijding der hierboven genoemde euvelen komen, dan zal men naar ons gevoelen een splitsing moeten maken in dien zin, dat men zich afvraagt:

1. Wat beoogt men tot stand te brengen op korten

<sup>1)</sup> a. Het Plan van de Arbeid, Rapport van de Commissie uit N.V.V. en S.D.A.P., Amsterdam 1935, inzonderheid Hoofdstuk 2, afdeling „Vaste Lasten” en Hoofdstuk 9, „Bouwbedrijf en Volkshuisvesting”.

b. Rapport betreffende Ordening van de woningproductie, uitgebracht door den Directeur van den dienst van Stadsontwikkeling en Volkshuisvesting te 's-Gravenhage, Ir. P. Bakker Schut, d.d. 14 Mei 1935, gepubliceerd Januari 1936.

c. Rapport van de Commissie voor de goedkope woning, ingesteld door de besturen van den Nationalen Woningraad en het Nederlandsch Instituut voor Volkshuisvesting en Stedebouw, uitgebracht 5 Mei 1936.

d. Jaarverslag van den Hoofdingspecteur van den dienst belast met het toezicht op de handhaving van de wettelijke bepalingen betreffende de Volkshuisvesting over 1935, uitgebracht April 1936.

e. „Ordening in het Bouwbedrijf”, artikelen van Prof. Mr. P. A. Diepenhorst in „De Standaard” van 19 en 25 Juni, alsmede 2, 10 en 24 Juli 1936.

termijn, laat ons zeggen in een tijdvak van bijv. drie tot vijf jaar?

2. Wat beoogt men op langen termijn tot stand te brengen?

Deze onderscheiding wordt in het meerendeel der publicaties niet bewust gemaakt en toch is zij naar ons gevoelen voor een praktisch aanpakken der onderhavige vraagstukken — wat toch het doel is van de schrijvers — onontbeerlijk. Wij leven in een tijd waarin wij weinig ver vooruit kunnen zien en datgene wat wij in een kort aantal jaren tot stand zouden kunnen brengen moet ons evenzeer bezig houden als wat ons voor een verdere toekomst als doel voor oogen staat. Bovendien bestaat het gevaar, dat wij, al naar mate wij verder vooruit trachten te zien en richtlijnen voor een verdere toekomst aangeven, meer met hetgeen wij wenschen en minder met hetgeen mogelijk is, rekening gaan houden.

Wij zullen thans trachten uit dezen gezichtshoek de verschillende publicaties summier zoo zuiver mogelijk te interpreteren.

### 1. *Het Plan van de Arbeid.*

Op korten termijn beoogt het Plan:

a. Het bewerken van een huurdeling van circa f 30 miljoen. Daarbij komen het instellen van huurcommissies en maatregelen tegen huurwoeker; deze laatste maatregelen vooral met het oog op de huren van winkelhuizen.

b. Een verlaging van hypotheekrenten met ongeveer 1 pCt., uitmakende 's jaars circa f 40 miljoen. Voorts mogelijkheden tot verlaging van verplichte aflossingen en beperking van het executierecht. Daarenboven zouden als plannen op korten termijn moeten worden beschouwd:

c. Een voortzetting van den woningbouw in het tempo zooals in Nederland in 1934 werd bereikt, in welk jaar onze woningvoorraad met bijna 50.000 woningen toenam, evenwel met dien verstande, dat deze woningbouw zal zijn gericht op die categorieën woningen, waaraan werkelijk behoefte bestaat, wat in de laatste jaren niet het geval is geweest. Het Plan verlangt de bouw van 45.000 à 55.000 woningen per jaar.

d. Een verbetering van de Onteigeningswet in dien zin, dat onteigening van gronden, bestemd voor bouwdoeleinden, kan geschieden tegen de waarde, welke deze als landelijke grond bezit. Deze maatregel beoogt de bedrijvigheid der grondspeculanten, die het onvermijdelijk gevolg zou zijn van het bekend worden van groote plannen t.a.v. de toekomstige volkshuisvesting, onmogelijk te maken.

e. Beperking van den woningbouw voor huurklassen, waarin aan woningen geen behoefte bestaat.

Uiteraard zal het totaal der bedragen onder a. en b. genoemd ad f 70 miljoen niet een directe koopkrachtvermeerdering vertegenwoordigen, daar immers anderen deze f 70 miljoen derven. Het Plan meent, dat f 30 miljoen hiervan directe koopkrachtverhoging zal blijken te zijn. Hoe zij, die de inkomsten uit huren en hypotheekrenten derven, hun verlies zullen moeten dragen vinden wij niet vermeld, slechts t.a.v. kleine bezitters en rentetrekken wordt noodig geoordeeld een behandeling in den zin van art. 6 van de Crisispachtwet 1932, waarin bepaald wordt, dat door de pachtvermindering de belangen van den verpachter niet meer mogen worden geschaad dan de billijkheid toelaat.<sup>1)</sup>

De voorgestelde maatregelen op langen termijn te verwezenlijken zijn legio. Gemeenschapsorganen zorgen, dat gebouwd wordt voor de behoefte en dat niet gebouwd wordt als er geen behoefte bestaat; bepaald wordt waar en hoe moet worden gebouwd, terwijl het bouwbedrijf, thans geheel versnipperd, tot een orga-

<sup>1)</sup> Hier geeft het Plan een wel wat vrije lezing van dit wetsartikel, waarvan het tweede lid luidt: „In geen geval wordt een ontheffing verleend, waardoor de verpachter in zijn belangen meer zou worden benadeeld dan de pachter bij het niet verleen van deze ontheffing.”

nische eenheid wordt. De exploitatie van de bestaande woningen zal meer en meer door de gemeenschap moeten worden verzorgd. Landelijke-, districts- en plaatselijke „bouwschappen” zorgen voor regelmaat in de werkgelegenheid in de bouwbedrijven. Deze maatregelen zijn bij lange na niet zoo concreet gesteld als de onmiddellijk te treffen maatregelen, hierboven genoemd.

### 2. *Het rapport Bakker Schut.*

Het is begrijpelijk, dat dit rapport een geheel ander karakter heeft dan het Plan van de Arbeid. Het betreft hier immers een rapport van een Hoofdamtenaar eener Gemeente aan het Gemeentebestuur over de mogelijkheid van ordening in den woningbouw en uiteraard komen hier in de allereerste plaats in het geding de mogelijkheden, die de Gemeente heeft, of dient te hebben, om invloed uit te oefenen op den gang van zaken op de woningmarkt, die, meestentijds begrensd wordende door het gebied der Gemeente, zich voor gemeentelijke zorg zou leenen. De heer Bakker Schut is zeer onder den indruk van het onstabiel karakter van de woningmarkt en de groote onregelmatigheden in de woningproductie en de werkgelegenheid<sup>1)</sup> in de bouwbedrijven. Wetende dat in den woningovervloed van heden de kiem van den woningnood van morgen ligt, bepleit hij, dat de Gemeente niet genoeg heeft aan haar bevoegdheid om bij gebrek aan woonruimte de bouw van woningen te bevorderen, doch dat de haar door de Woningwet opgedragen bemoeienis met de Volkshuisvesting dient te worden uitgebreid met de bevoegdheid eventueel de bouw van woningen te kunnen beperken. Behoorlijke waarborgen dienen te worden gegeven, dat de Gemeente haar bevoegdheid niet misbruikt; zoo zal de Kroon hebben uit te maken, of de toestand op woninggebied in een bepaalde Gemeente dusdanig is, dat voldoende aanleiding bestaat om aan het Gemeentebestuur de bevoegdheid tot bouwbeperking te verlenen.

Voorts zal het Gemeentebestuur geen bouwvergunningen kunnen weigeren, alvorens een commissie van advies, bestaande uit vertegenwoordigers van belanghebbenden (huseigenaren, bouwondernemers, hypotheecaire geldgevers, werknemers in bouwbedrijven, woningbouwcorporaties) om haar oordeel te hebben gevraagd. Wanneer een woongemeenschap zich over een grooter gebied dan een Gemeente uitstrekt — hier denke men aan de groote steden waar stedelijke bebouwing buiten de grenzen der centraal gelegen Gemeente treedt — zouden bijzondere voorzieningen noodig zijn.

Men mag aannemen, dat de voorzieningen, die de heer Bakker Schut bepleit door hem bedoeld zijn om tot stand te komen op korten termijn. Als overgangsmaatregel propageert hij reeds aanstonds tot het samenstellen van adviescommissies over te gaan.

### 3. *Rapport van de Commissie voor de goedkoopere woning.*

Na kennisname van het Plan van de Arbeid en het Rapport Bakker Schut opent, voor zoover onze momenteele belangstelling gaat, dit rapport weinig nieuwe gezichtspunten. Voor de op korten termijn te treffen maatregelen neemt het rapport zelfs de door ons geschetste voorstellen van den heer Bakker Schut over. Het bepleit een spoedige verwezenlijking daarvan. „Van het grootste belang is: spoedig maatregelen nemen, ook al zijn zij min of meer incidenteel. Door te wachten met het nemen van maatregelen wordt de wanorde steeds grooter.”

<sup>1)</sup> Deze worden op treffende wijze geïllustreerd door een serie fraaie en instructieve grafieken in het Mei-nummer van het Tijdschrift voor Volkshuisvesting en Stedebouw, in welk nummer een toelichting van den heer Bakker Schut op zijn ambtelijk rapport voorkomt, gegeven in de Jaarvergadering van het Nederlandsch Instituut voor Volkshuisvesting en Stedebouw, op 23 April 1936 te 's-Gravenhage gehouden.

Wat de maatregelen op langen termijn betreft verdient de aandacht de voorgestelde stichting van grootbedrijven in den vorm van semi-overheidsbedrijven, die zich uitsluitend met den bouw van goedkope woningen zullen belasten. T.a.v. de ordening van het bouwbedrijf gaat dit rapport veel minder ver dan het Plan van de Arbeid.

#### 4. Het verslag van den Hoofdinspecteur van de Volkshuisvesting.

Een geheel andere zienswijze dan uit de hierboven besproken rapporten viel af te leiden, komt tot uitdrukking in het jongste jaarverslag van Ir. H. van der Kaa. Diens aandacht wordt vooral getrokken door de omstandigheid, dat voor het eerst na langen tijd een kennelijke toeneming van het aantal leegstaande huizen in de laagste huurklassen valt te constateeren. Oppervlakkig schijnt het een verheugend verschijnsel<sup>1)</sup>, dat er in deze categorieën woningen een ruimer aanbod komt, doch in werkelijkheid zal het hier — althans nu nog — wel gaan om verouderde of te kleine woningen of om woningen liggende in gedeclasseerde straten e.d.

In verband evenwel met het voortdurend toenemen van het aantal woningen van lage huur — een verschijnsel, dat inderdaad zeer belangrijk is en waarbij wij in ons volgend artikel wat uitvoeriger stil moeten blijven staan — acht Ir. Van der Kaa thans een grootscheepsche voorziening van Overheidswege niet gewettigd. Wel acht hij het verlenen van rijksvoorschotten gerechtvaardigd, wanneer de plannen, waarvoor voorschotten worden gevraagd, inderdaad strekken tot opheffing van slechte woningtoestanden. Daarbij zal er bovendien op moeten worden gelet, dat de te bouwen woningen sober zijn en uitsluitend worden verhuurd aan hen, die zulke geringe inkomsten hebben, dat zij op de vrije markt geen aan redelijke eischen voldoende woning kunnen vinden. Slechts dus daar waar het verbetering der woningtoestanden en de huisvesting der armsten betreft, ziet Ir. Van der Kaa thans een taak voor de Overheid; deze taak is uiteraard een, die in de nabije toekomst op de Overheid rust. Beschouwingen over de mogelijkheden van verbeteringen in de woningvoorziening in de verdere toekomst komen in het jaarverslag niet voor.

#### 5. De beschouwingen van Prof. Diepenhorst.

Waar deze slechts het vraagstuk van de ordening in het bouwbedrijf betreffen hebben zij voor ons slechts zijdelings belang. Prof. Diepenhorst verzet zich tegen een ordening van het bouwbedrijf van boven af (Plan van de Arbeid, Rapport van de Commissie voor de goedkope woning) en bepleit een ordening van onder op, door de organisaties der bedrijfsgeenooten in de bouwvakken, die uiteindelijk steun zullen kunnen vinden bij hun pogen van de wet tot het algemeen verbindend en onverbindend verklaren van ondernemingsovereenkomsten. Waar Prof. Diepenhorst volkomen doordrongen blijkt te zijn van de ontzaglijke moeilijkheden, die zullen moeten worden overwonnen, voor het welslagen verzekerd is, mogen wij aannemen, dat zijn advies niet beoogt mogelijkheden, om op korten termijn verbetering van de toestanden in de bouwvakken te verwezenlijken, aan te geven. Wie bekend is met de nog zeer onvolkomen organisatie der ondernemers in de bouwbedrijven en de verscheidenheid der belangen, die zich hier voordoen, weet dat jaren zullen moeten verlopen alvorens de samenwerking tusschen de bedrijfsgeenooten zoodanig is toegenomen, dat van een algemeen bindend verklaren van de vrijwillig onderling aangegane verplichtingen sprake kan zijn.

In het volgend artikel zullen wij zien in hoeverre de suggesties van de verschillende schrijvers bruikbaar lijken voor het doel: de ordening van de woningmarkt.

CH. GLAZ

<sup>1)</sup> Zie omtrent deze aangelegenheid de discussie tusschen den heer A. J. A. Rikkert en Mr. J. Wilkens in Economisch-Statistische Berichten van 20 Mei 1936.

## HET ECONOMISCH HERSTEL VAN CHILI.

De economische crisis, die in Nederland nog geen uitgesproken keer heeft genomen, had in enkele landen reeds in 1932 haar maximale intensiteit bereikt. Chili is een dezer landen, en de opleving sinds 1932 kan als zeer markant worden gekenschetst.

Chili, slechts een zeer dunne landstrook (gem. 175 km), beklemd tusschen de Stille Oceaan en de Andesketen, beslaat een oppervlakte grooter dan Frankrijk. Het strekt zich uit over een lengte van 4500 km, van 17.5° tot 56° Z.B. (afstand Moskou-Madrid), en herbergt slechts 4.3 miljoen inwoners (5.8 per km<sup>2</sup> tegen 242 per km<sup>2</sup> in Nederland). Het noordelijk deel is een woestenijs, waarvan de kurkdroge bodem schier onuitputtelijke schatten bevat aan kopererts, salpeter, goud en een ontelbaar aantal andere mineralen. Het middendeel bevat vruchtbare valleien, waar granen, druiven en een groote verscheidenheid van het allerfijnste fruit wordt voortgebracht. Het Zuidelijk deel wordt overdekt door maagdelijke wouden met waardevolle houtsoorten en door vette weiden, waar schapen en runderteelt op groote schaal mogelijk is, en waar ook de minerale rijkdom (steenkool) niet ontbreekt. Méér dan de andere Zuid-Amerikaansche staten heeft Chili West-Europeesche allures aangenomen. Pers, sociale voorzorg, onderwijs, statistiekwezen, voorlichtingsdiensten staan op hoog peil.

Voor het rijke land ligt ongetwijfeld een tijdperk van snelle ontwikkeling in het verschiet. En dat Chili mannen bezit, die deze ontwikkeling met vaste hand zullen kunnen leiden is aan geen twijfel onderhevig. De tegenwoordige regeering onder president Alessandri heeft dergelijke mannen weten te vinden; ieder, die in studie neemt wat er gedurende de crisis alzoo tot stand gekomen is, zal dat moeten beamen.

Van groote doorwrochttheid geeft het jaaroverzicht blijk, dat bij de opening van het Parlementsjaar op 22 Mei door den president werd voorgelezen. Deze rede, in extenso afgedrukt, neemt 10 heele krantenpagina's in beslag. Wie er politiek in zoekt, zal bedrogen uitkomen; hij zal niets vinden dan zakelijke vertoogen, statistische beschouwingen, op glasheldere, overzichtelijke wijze voorgedragen, gevolgd door een scherp-omlijnd practisch regeeringsprogramma, dat voor vaagheid niet de minste marge laat.

De export van Chili dreef, en drijft nog, op Chilisalpeter en koper; samen vormen zij meer dan  $\frac{1}{2}$  van den totalen uitvoer (in waarde). In 1929 zette een scherpe daling in, een daling, die méér nog dan bij andere landen, het karakter had van een volkomen catastrofe. Tabel 1, waarbij vergelijkingen zijn getroffen met den wereldhandel en met den Nederlandschen uitvoer, toont dit op voldoende wijze aan.

Jaar	Indiccs van den Uitvoer					
	Wereld		Chili		Nederland	
	Goud-waarde	Volume	Goud-waarde	Volume	Goud-waarde	Volume
1929	100	100	100	100	100	100
1930	81	93	63	65	88	102
1931	58	85	36	59	66	103
1932	39	74	13	29	42	85
1933	35	75	15	40	36	78
1934	34	77	20	65	36	81,5
1935	35	79	20,5	64	34	76

Het land reageerde op den chaos met een regeeringswisseling. Alessandri kwam in 1932 aan het bewind. De herstellactiek was in de eerste plaats de export, coûte que coûte, te herstellen. Zó'n omvang had de catastrofe aangenomen, dat aan den langen weg der „aanpassing” niet te denken viel; devaluatie was onvermijdelijk. In twee etappes werd deze afgelegd; in 1933 daalde de Peso van pari-waarde (31 cent) op 18 cent. In 1935 volgde een tweede daling tot 7.7 cent, op het moment geldt de Peso 7.5 cent.

Inderdaad gelukte de manoeuvre en wel omdat de voortbrenging der uitvoerproducten zoo weinig afhankelijk is van buitenlandsche hulpstoffen. De grondstof levert Chili zelf, evenals de steenkool, de waterkracht en de arbeidskracht.

Een strenge contrôle op den buitenlandschen handel was onvermijdelijk; compensatiehandel nam de plaats in van het vrije verkeer. Tabel II geeft het verloop van den in- en uitvoer vanaf 1928.

De tabellen III en IV geven een overzicht van den aard van dezen uitvoer en invoer.

Tabel II	Waarde in guldens 1.000.000		Indices waarde 1929 = 100		Indices volume 1929 = 100	
	Jaar	Export	Import	Export	Import	Export
1928..	600	366	86	74	93	87
1929..	700	495	100	100	100	100
1930..	410	430	63	88	65	71
1931..	250	220	36	44	59	40
1932..	86	66	13	14	29	21
1933..	106	56	15	11	40	25
1934..	138	66	20	14	65	32
1935..	134	89	20,5	18,5	64	47

Tabel III Uitvoer Chili in 1934. (In miljoenen guldens).

Mineralen		Agrarische producten	
Kopermetaal .....	53	Wol .....	10
Chilialpeter .....	43,5	Huiden .....	2,2
Goud en gouderts ....	3,3	Bevroren vleesch ....	1,7
Jodium .....	3	Condensmelk .....	0,13
Ijzererts .....	2,8	Erwtten, boonen, fruit, enz. ....	7,0
Kopersulfaat .....	1	Granen, klaver, enz. ....	5,0
Steenkool .....	0,8	Wijnen .....	0,7
Zilver .....	0,5	Hout .....	0,5
Zwavel .....	0,5	Was en honing .....	0,4
Guano .....	0,3	Diversen .....	3

Tabel IV. Invoer Chili in 1934 (in miljoenen guldens).

Textiel .....	12	Voorn. chemicaliën....	2
Petroleumproducten ..	8	Papier en cellulose....	1,5
Platen, Staven, Buizen, }	5	Rijst .....	1,2
Draad v. ijzer en zink }		Thee .....	1,1
Suiker .....	4	Automobielen .....	0,8
Machines en motoren..	2,7	Vee .....	0,7
Glas, glas- en aardewerk	2	Banden .....	0,6
Appar. en instrumenten	2	Diversen .....	23

Het tweede deel van het programma van Alessandri borg in zich de omvangrijke taak de goederen, welke Chili moest missen, uit onvermogen deze in het buitenland te koop, in Chili zelf te doen produceren. „Actieve welvaarts-politiek” in den meest uitgebreiden zin des woords werd geëischt. Latent waren de mogelijkheden zeker aanwezig.

Ter stimuleering, intensivering en rationalisering van de productie werden een geheele reeks officieele en semi-officieele lichamen in het leven geroepen en de bestaande gereorganiseerd.

Deze instellingen hebben tot taak 1) de productie zelf ter hand te nemen, 2) het entameeren van economische, technische en wetenschappelijke onderzoekingen, 3) de productie van particulieren te stimuleren door a) het geven van crediet, b) het verschaffen van voorlichting en daadwerkelijke technische hulp, c) de vergemakkelijking van het vervoer, d) het opkopen der particuliere productie, e) het voeren van propaganda.

In het kapitaal van het algemeene „Instituut voor Industrieel Crediet” neemt de staat voor 30 pCt. deel. De „Credietkas voor den Mijnbouw” geeft niet alleen crediet aan kleine ontginners, maar koopt eveneens hun erts op. Bovendien voert het instituut technisch onderzoek uit; het bezit een flotatie-inrichting voor de scheiding van erts en exploiteert de grootste zwavelraffinerij van het land.

Het „Fonds tot Bevordering van de Steenkool-

productie” spreidt eveneens een veelzijdige activiteit ten toon. Het entameert wetenschappelijke onderzoekingen omtrent droge destillatie en hydrogenatie van steenkool, experimenteert met poederkoolstookinrichtingen en propageert hun gebruik, geeft credieten aan industrieën, die nationale steenkool verbruiken en aan weinig kapitaalcrachtige ontginners, verleent premies op den uitvoer.

Ook provinciale lichamen werden gecreëerd: Het „Instituut tot Bevordering van Mijnbouw en Industrie van Antofagasta”<sup>1)</sup> en zijn pendant voor Tarapacá<sup>2)</sup>. Deze instituten bezitten chemische en metallurgische laboratoria (ook op semi-technische schaal), bestudeeren problemen van vervoer, geven advies en daadwerkelijke hulp aan ondernemers en ontginners, óók in den vorm van crediet en hebben enkele ontginningen in eigen handen. Aan de visscherij- en vischconservenindustrie wordt bijzondere aandacht gewijd. De visscherij en alles wat eraan annex is, wordt buitendien bestudeerd door de Visscherij-Stichting. De Staat opende ook nog de Visscherij-School te Talcahuana en een proefstation voor de oester-teelt te Ancud, terwijl het Nationaal Comité voor Visscherijbelangen alle visscherij-aangelegenheden coördineert.

Ook landbouw- en veeteelt ontvingen het volle pond. De landbouwcredietkas vergemakkelijkt de financiering van agrarische ondernemingen. Regionaal werden vele proefstations, voorlichtingsdiensten en landbouwscholen geïnstalleerd.

De „Quinta Normal de Agricultura” maakt op origineele wijze reclame voor verbetering der cultuurmethodes. Het boerenpubliek op de markten wordt vergast op muziek- en tooneelopvoeringen in de open lucht; in elk dier voorstellingen is een „moraal” verwerkt, die den boer op zijn fouten wijst en de middelen ter verbetering aan de hand doet.

De Regeering verleent premies op het invoeren van rasvee en maakt de installatie van koelhuizen tot voorwerp van haar bijzondere zorg teneinde het vleesch der zuidelijke provinciën op effectieve wijze over het geheele land te distribueeren. De „Servicio Genética Vegetative” verzorgt de verspreiding van zuiver zaad van hoogwaardige plantenrassen. Het Koloniatiefonds heeft tot taak meer land in cultuur te brengen, bevordert dus de vestiging op het land van stedelingen. Het fonds geeft crediet voor den aankoop van gronden, materiaal, vee.

Ter bevordering van het vreemdelingenverkeer verschaft de regeering leeningen op langen termijn aan particulieren voor het oprichten en verbeteren van hotels langs de kust.

De Commissie voor Werkloozenzorg gaf geldelijken steun aan werklozen, die kleine industrieën of handelsondernemingen wilden vestigen.

De hovengenoemde maatregelen ter bestrijding van de crisis, devaluatie en „actieve” welvaarts-politiek, hebben niet nagelaten vruchten af te werpen. Weliswaar was de exportstijging in goud uitgedrukt van 1932 t/m. 1935 „slechts” 50 pCt., echter in tonnen uitgedrukt was dit 120 pCt. en in papierpesos 500 pCt. Onderwijl stegen de kosten van levensonderhoud (in papierpesos) slechts pl.m. 32 pCt.

De werkloosheid, die in 1932 schrikbarende afmetingen had aangenomen is nu zoo goed als geheel verdwenen. Het aantal door den Staat ondersteunden daalde van 282.000 in 1932 tot 13.000 eind 1935; het aantal ingeschrevenen aan de arbeidsbeurzen van 102.000 tot 5.000 (totaal aantal inwoners 4.3 miljoen).

De productie van mineralen steeg zeer sterk van 1932 tot 1935, zooals tabel V laat zien. Ook was dit het geval met de productie voor zuiver binnenlandsch gebruik. In tabel V zijn tevens aangegeven de indices voor de productie van textielgoederen, gas en electriciteit.

<sup>1)</sup> Noordelijke provinciën.



Het meest frappant is de stijging in de goudproductie. In Chileense goederen uitgedrukt was door de devaluatie de goudwaarde meer dan vier maal zoo groot geworden. Geen wonder, dat het productiecijfer met geweldige sprongen naar boven is gegaan, zeer veel sneller nog dan de wereldgoudproductie, die om gelijksoortige redenen steeg. Voor vergelijking zie tabel V. In 1935 bedroeg de goudopbrengst 8345 kg ter waarde van pl.m. 15 miljoen gulden.

De werkloonen zijn sinds 1932 vrij sterk gestegen, sterker dan de kosten van levensonderhoud in papierpesos (zie tabel V); zij zijn echter nog zeer laag.

Tabel V Jaar	Productie mineralen	Productie text., gas, electr.	Productie goud		Werkloonen
			Wereld	Chili	
1927-'29	100	100	100	100	100
1930 ....	83	—	110	60	—
1931 ....	57	—	118	62	81
1932 ....	31	—	127	110	70
1933 ....	38	112	132	425	86
1934 ....	63	123	145	690	105
1935 ....	71	140	160	770	128

Uit de cijfers van zes instellingen voor ongevallenverzekering laat zich voor den arbeiders een gemiddeld dagloon van 4.8 Peso (= 37 cent) berekenen. Ook wanneer men in aanmerking neemt, dat het leven 2 à 3 maal zoo goedkoop is als in Nederland, is dat weinig. Het gemiddelde dagloon van arbeiders en employé's door elkaar bedraagt bij de Staatsspoorwegen 15 Peso (ruim f 1.—).

De zeer sterke devaluatie in aanmerking genomen, mag het geen verwondering baren, dat de dienst der buitenlandsche schulden opgeschort moest worden. In 1935 kwam een wet tot stand, waarbij voorzieningen werden getroffen om, zooveel doenlijk, dezen dienst weder te hervatten. Om de particuliere debiteuren tegemoet te komen, werd bepaald, dat de salpeter-exporteurs, die door de devaluatie weer heel goed op de wereldmarkt konden mededingen, een gedeelte der buitenlandsche deviezen, die zij in handen kregen, tegen lage koers af moesten staan aan diegenen, die in het buitenland schulden moesten aflossen. Voor de aflossing van de coupons der staatsleeningen en het opkopen dezer obligaties op de vrije markt werd de helft gereserveerd van de belastingen op de salpeter- en koperindustrie. Veel heeft dit nog niet te betrekken; de opbrengst in 1935 was nauwelijks voldoende om de buitenlandsche houders van Staats-, Gemeente- en Spoorwegleeningen ½ pCt. rente uit te keeren, zoodat de koers dezer papieren om en nabij de 9 (Amst. not.) bleef schommelen.

Het is begrijpelijk, dat de devaluatie een tendens tot prijsstijging heeft medegebracht. De regeering heeft hiertegen stelling genomen door depôts van levensmiddelen op te richten, die, als het noodig is, hun voorraden spuien om den marktprijs te drukken. Bovendien werden voor vele artikelen maximum-prijzen voorgeschreven.

Het kan niet worden geloofend, dat de toenemende welvaart in Chili nog consolidatie behoeft en de toekomst zal moeten leeren, of na geleidelijke liquidatie der belemmerende maatregelen het evenwicht gehandhaafd blijft. In ieder geval echter komt Chili uit de crisis veel onafhankelijker van het buitenland dan het erin ging. Maar weinig noodzakelijke artikelen zijn er nog, waarvoor Chili het buitenland per se noodig heeft. Hoogovens zijn in aanbouw, de textielnijverheid wint steeds meer veld (men hoopt bijv. binnenkort een fabriek te openen, die geheel Chili van katoenen garens kan voorzien), de machinebouw maakt flinke vorderingen. De toekomst houdt voor Chili schoone beloften in. Laten wij, in ons overbevolkte Nederland, met ons steeds geweldig aantal werklozen, ons wanhopig teveel aan intellectueelen, dit groote, rijke, vruchtbare, moderne en vooruitstrevende land, met een klimaat, waar de West-Euro-

peaan zich geheel thuis kan voelen, niet uit het oog verliezen.

Het inwonertal van het dunbevolkte land nam sinds 1910 slechts met 25 pCt. toe tegen Nederland met 50 pCt., Argentinië met 46 pCt., Brazilië met 67 pCt. Chili heeft menschen noodig, en de regeering heeft nog onlangs te kennen gegeven immigratie van waardevolle elementen gaarne in de hand te werken. En óók, laten wij ons hoeden voor het misverstand, dat de industrialisatie van Chili in zou houden een vermindering van zijn beteekenis als afzetgebied voor Nederland. Het algemeene beeld, dat de geschiedenis ons te zien geeft is een verlevendiging van den buitenlandschen handel naarmate de industrialisatie van een land voortschrijdt.

Dr. Ir. P. COHEN HENRIQUEZ.

## AANTEKENINGEN.

### De percentageregeling uit de steunregeling voor werklozen. <sup>1)</sup>

Wanneer het loon door  $x$ , het percentage door  $y$  en de uitkeering door  $a$  wordt aangegeven, dan bestaat tusschen deze factoren in het algemeen de betrekking:

$$xy = a$$

Deze betrekking is een bijzondere vorm van de algemeene vergelijking van een hyperbool, waarvan de asymptoten evenwijdig loopen met de assen van het coördinatenstelsel, luidende:

$$(x-m)(y-n) = \pm \left(\frac{c}{2}\right)^2,$$

waarin  $m$  en  $n$  de coördinaten van het middelpunt der hyperbool en  $c^2$  de som van de kwadraten van hoofd- en nevenas voorstellen.

Bij de thans bestaande percentage-verdeeling geldt voor de beide beschouwde gevallen het volgende:

Geval A. (Gezin zonder kinderen).

Het eerste deel der percentagelijijn (het horizontale gedeelte) beantwoordt aan de vergelijking:

$$y = \frac{a}{x} = 0.775$$

Deze lijn is een bijzonder geval van de algemeene lijn, waarin de coördinaten  $m$  en  $n$  gelijk 0 zijn (het middelpunt valt samen met den oorsprong van het coördinatenstelsel) en waarin de ordinaat  $y$  constant is (de hyperbool degenereert tot een rechte lijn).

Het tweede deel der percentage-lijn wordt bepaald door de betrekking:

$$xy = a \text{ of } y = \frac{a}{x}$$

Uit de bestaande uitkeeringstabel volgt, dat met  $x = 15$  correspondeert  $a = 11.62$  en met  $x = 23$  een waarde  $a = 14.95$ . Daar de stijging van de uitkeering recht evenredig verloopt met die van het loon, volgt hieruit, dat een vermeerdering van  $x$  met 1, de uitkeering doet verhoogen met  $\frac{14.95 - 11.62}{8} = 0.41625$ .

De bovenbedoelde vergelijking  $y = \frac{a}{x}$  wordt dan  $y = 11.62 + (x - 15) 0.41625$ , of uitgewerkt:

$$x(y - 0.41625) = 5.37625.$$

De coördinaten van het middelpunt van deze hyperbool zijn dus 0 en 0.41625, m.a.w. de eene asymptoot wordt gevormd door de Y-as en de andere door een horizontale lijn, welke op een afstand van 0.41625 boven de X-as ligt.

Het derde deel der percentage-lijn wordt bepaald door de betrekking  $xy = a$ . Daar de uitkeering in dit deel steeds  $f 15$  bedraagt, luidt de vergelijking van deze lijn dus:

$$xy = 15$$

De coördinaten van het middelpunt van deze

<sup>1)</sup> Analytische uitwerking van het artikel, dat elders in dit nummer is opgenomen.

hyperbool zijn 0, zoodat het middelpunt samenvalt met den oorsprong van het assenstelsel en de asymptoten met de X- en de Y-as.

Geval B. (Gezin met 10 kinderen).

Het eerste deel der percentage-lijn beantwoordt aan de vergelijking:

$$y = 0.90$$

Het tweede deel der percentage-lijn beantwoordt aan de vergelijking:

$$x(y - 0.52) = 5.70,$$

hetgeen op de onder geval A. omschreven beschouwingwijze zonder moeite kan worden afgeleid.

Het derde deel der percentage-lijn volgt de formule

$$xy = 21.$$

Ten opzichte van beide gevallen A. en B. kan nog worden opgemerkt, dat het tweede en het derde gedeelte der percentage-lijnen niet aaneensluiten; de onderbreking hiertusschen is op grafiek II door een stippellijn aangeduid.

Bij den hiervoren ontwikkelde gedachtegang betreffende de percentageverdeling blijven het eerste en het derde deel van de percentage-lijn onveranderd, zoodat alleen het tweede deel in de gevallen A. en B. nader moet worden bepaald.

Geval A. (Gezin zonder kinderen).

Van deze percentage-lijn (hyperbool) zijn reeds twee voorwaarden bekend, nl. dat zij moet gaan door de punten  $x = 15$  en  $y = 0.775$ , zoomede  $x = 24$  en  $y = 0.625$ . Als derde voorwaarde wordt thans ingevoerd, dat de hyperbool vloeiend moet aansluiten aan het derde deel van de percentagelij, waarvan de formule luidt:  $xy = 15$ . Dit zal het geval zijn, als deze hyperbool gaat door het punt  $x = 23$  en  $y = 65$ .

Daar de algemeene vergelijking van de hyperbool luidt:

$$(x - m)(y - n) = \pm \left(\frac{c}{2}\right)^2,$$

kunnen uit bovenbedoelde 3 voorwaarden de volgende vergelijkingen worden opgesteld:

$$(15 - m)(0.775 - n) = \pm \left(\frac{c}{2}\right)^2 \dots\dots (1)$$

$$(23 - m)(0.65 - n) = \pm \left(\frac{c}{2}\right)^2 \dots\dots (2)$$

$$(24 - m)(0.625 - n) = \pm \left(\frac{c}{2}\right)^2 \dots\dots (3)$$

Uit (1) en (2) volgt:

$$(15 - m)(0.775 - n) = (23 - m)(0.65 - n) \text{ of uitgewerkt: } 8n - 0.125m - 3.325 = 0 \dots\dots (a)$$

Uit (1) en (3) volgt:

$$(15 - m)(0.775 - n) = (24 - m)(0.625 - n) \text{ of uitgewerkt: } 9n - 0.15m - 3.375 = 0 \dots\dots (b)$$

Uit  $9 \times (a) - 8 \times (b)$  volgt:

$$0.075m - 2.925 = 0 \text{ of } m = 39.$$

Deze waarde van m, ingevuld in (a) of (b), levert:

$$n = 1.025.$$

De gevonden waarden van m en n, ingevuld in (1), (2) of (3), leveren:

$$\pm \left(\frac{c}{2}\right)^2 = 6$$

De formule voor de gevraagde hyperbool luidt dus:  $(x - 39)(y - 1.025) = 6$ .

De coördinaten van het middelpunt van deze hyperbool zijn dus 39 en 1.025, m.a.w. de eene asymptoot ligt op een afstand 39 van de Y-as en de andere op een afstand 1.025 boven de X-as.

Uit deze formule volgt:

$$y = 1.025 - \frac{6}{39 - x}$$

Als nu aan x (het loonpeil) achtereenvolgens de waarde 16 t/m. 24 wordt gegeven, kan uit deze formule de waarde voor y en daarmee het toepasselijke loonpercentage worden berekend en wel door de gevonden waarden voor y met 100 te vermenigvuldigen. Aldus handelende, worden bij opklimmend loonpeil de waarden voor het percentage gevonden, welke in Tabel A op blz. 593 zijn opgenomen.

Geval B. (Gezin met 10 kinderen).

Op dezelfde wijze als voor geval A. werd omschreven, worden voor dit geval de navolgende vergelijkingen gevonden:

$$(15 - m)(0.90 - n) = \pm \left(\frac{c}{2}\right)^2 \dots\dots (1)$$

$$(29 - m)(0.722 - n) = \pm \left(\frac{c}{2}\right)^2 \dots\dots (2)$$

$$(30 - m)(0.70 - n) = \pm \left(\frac{c}{2}\right)^2 \dots\dots (3)$$

Uit (1) en (3) kan worden afgeleid:

$$15n - 0.2m - 7.5 = 0 \dots\dots (a)$$

Uit (2) en (3) kan worden afgeleid:

$$n - 0.022m - 0.062 = 0 \dots\dots (b)$$

Uit (a) - 15 × (b) volgt:

$$0.13m - 6.57 = 0 \text{ of } m = 50.54$$

Deze waarde van m, gesubstitueerd in (a) of (b), levert:

$$n = 1.1737.$$

Deze waarden van m en n, gesubstitueerd in (1), (2) of (3), leveren:

$$\pm \left(\frac{c}{2}\right)^2 = 0.9729.$$

De formule van de gevraagde hyperbool luidt dus:  $(x - 50.54)(y - 1.1737) = 0.9729$ .

De coördinaten van het middelpunt zijn dus 50.54 en 1.1737, m.a.w. de eene asymptoot ligt op een afstand 50.54 van de Y-as en de andere op een afstand 1.1737 boven de X-as.

Uit deze formule volgt:

$$y = 1.1737 - \frac{0.9729}{50.54 - x}$$

Worden nu aan x (het loonpeil) achtereenvolgens de waarden 16 t/m. 30 gegeven, dan wordt op overeenkomstige wijze als voor geval A de tabel B van blz. 593 verkregen.

Daar de berekeningen van de formules en van de tabellen op blz. 593 ten deele zijn uitgevoerd met een rekenliniaal, is het niet uitgesloten, dat in de becijferde bedragen kleine onjuistheden zijn opgetreden; op het algemeene beeld hebben dergelijke geringe onjuistheden uiteraard geen invloed.

AANVOER VAN GRANEN.

(In tons van 1000 kg.)

Artikelen	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	9/15 Aug. 1936	Sedert 1 Jan. 1936	Overeenk. tijdvak 1935	9/15 Aug. 1936	Sedert 1 Jan. 1936	Overeenk. tijdvak 1935	1936	1935
Tarwe .....	4.508	612.061	556.197	—	8.311	13.842	620.372	570.039
Rogge .....	3.801	147.941	129.916	—	1.976	281	149.917	130.197
Boekweit .....	—	19.245	13.902	—	350	—	19.595	13.902
Maïs .....	36.254	477.668	481.415	6.369	98.714	78.238	576.382	559.653
Gerst .....	3.229	191.317	192.986	—	12.807	23.023	204.124	216.009
Haver .....	3.616	62.371	87.360	—	680	1.660	63.051	89.020
Lijnzaad .....	9.820	146.458	119.354	17.102	141.256	247.283	287.714	366.637
Lijnkoek .....	—	33.917	29.093	—	175	—	34.092	29.093
Tarwemeel .....	995	23.115	12.919	270	5.826	4.168	28.941	17.087
Andere meelsoorten .....	222	20.211	17.719	—	1.076	2.051	21.287	19.770



Tot slot van deze analytische beschouwing moge nog worden opgemerkt, dat de ontwikkelde berekeningsmethode uiteraard ook kan worden toegepast voor de tusschenliggende groepen van gezinnen van 1 t/m. 9 kinderen, terwijl tevens nog kan worden opgemerkt, dat de kromming van de hyperbool van het tweede gedeelte van de percentage-lijn uiteraard kan worden verflauwd, dan wel versterkt, al naar zulks wordt gewenscht, nl. door de derde voorwaarde (de coördinaten van het derde punt) op passende wijze te veranderen.  
A. N. VAN MILL.

**INGEZONDEN STUKKEN.**

**DE ROEP OM TERUGKEER VAN DEN VRIJEN INTERNATIONALEN HANDEL.**

De heer J. G. Suurhoff schrijft ons:  
Het door den heer J. Groot in E.-S.B. van 15 Juli l.l. onder bovenstaande titel aangesneden onderwerp is voor de economische politiek van ons land van zeer grote betekenis. Is de conclusie, waartoe de heer Groot komt, juist, dan mag zelfs beweerd worden, dat daarmee de basis van de thans in ons land gevoerde crisispolitiek is ondermijnd. Klaarblijkelijk heeft de schrijver zich daarvan niet voldoende rekenschap gegeven. Wij herinneren ons namelijk, dat door hem tezamen met den heer Drs. A. M. Groot in Juli 1935 een brochure werd uitgegeven onder de titel „Aanpassing of Welvaartspolitiek”, waarin de crisis-politiek, zoals deze thans nog wordt gevolgd, met kracht werd verdedigd. Sta ons toe, dat wij dit met een enkel citaat nader uitwerken. Op blz. 29 van de genoemde brochure staat o.m.:

„Verlaging van het algemeen kostenpeil eist thans zware offers, maar deze offers zullen ons tenslotte leiden tot een gezond economisch evenwicht, waardoor ook internationaal onze positie belangrijk zal worden versterkt. Hoe de internationale handel op de duur weer in normale banen zal worden geleid, is thans nog niet te overzien, maar het is *onaanmemelijk*, dat de internationale goederenbeweging *duurzaam zal worden beheerst door de resultaten van de onderhandelingen, die tussen de vertegenwoordigers van de verschillende landen worden bereikt.*”

Op het laatste door ons geconsulideerde gedeelte van de zinsnede komt het aan. De heren Groot zagen dus in 1935 de handelsovereenkomsten zeer beslist als crisis-uitwassen, gedoemd om met het wijken van de crisis weer te verdwijnen. Op één voorwaarde: ons prijspeil moest „aangepast” zijn aan de wereldmarktprijzen.

De thans door den heer J. Groot geponeerde opvatting wijkt in sterke mate van de hierboven weergegeven mening af. Wij citeren o.a.:

„Zeer zeker zal men in de toekomst weer meer dan thans het geval is, gebruik gaan maken van de voordelen der internationale arbeidsverdeling, *maar dat zal dan alleen kunnen geschieden door gereglemeenteerde ruilregelingen tussen de verschillende landen.*”

De heer Groot is dus niet alleen van zijn ongelooft aan de mogelijkheid van een gereglemeenteerde buitenlandse handel genezen, hij ziet nu zelfs als enige mogelijkheid tot uitbreiding van ons handelsverkeer de van overheidswege geleide en beheerste ruil.

Dat wij op deze voorspoedige bekering van den heer J. Groot de aandacht vestigen geschiedt slechts om er onze verwondering over uit te spreken, dat hij niet tegelijkertijd ook de consequenties uit zijn gewijzigd standpunt heeft getrokken. De heer J. Groot toch heeft, zoals gezegd, verleden jaar in samenwerking met den heer A. M. Groot de economische regeringspolitiek uitvoerig verdedigd, daarbij waarschuwend tegen allen, die meenden andere plannen tegenover het door de regering gevolgd beleid te kunnen stellen. Die, mede door den heer J. Groot met zoveel hartstocht verdedigde crisispolitiek echter, wordt beheerst door de „aanpassing” aan het buitenlandse  
(Vervolg zie blz. 600.)

**STATISTIEKEN.**

**BANKDISCONTO'S.**

Ned. Disc. Wissels. 3 7 Juli '36	Lissabon .... 4½ 5 Mei '36
Bel. Binn. Eff. 3½ 7 Juli '36	Londen ..... 2 30 Juni '36
Bk. Vrsch. in R.C. 3½ 7 Juli '36	Madrid ..... 5 9 Juli '35
Athene ..... 7 14 Oct. '33	N.-York F.R.B. 1½ 1 Feb. '34
Batavia ..... 4 1 Juli '35	Oslo ..... 3½ 22 Mei '33
Belgrado ..... 5 1 Febr. '35	Parijs ..... 3 9 Juli '36
Berlijn ..... 4 22 Sept. '32	Praag ..... 3 1 Jan. '36
Boekarest ..... 4½ 15 Dec. '34	Pretoria .... 3½ 15 Mei '33
Brussel ..... 2 16 Mei '35	Rome ..... 4½ 18 Mei '36
Boedapest ..... 4 28 Aug. '35	Stockholm ... 2½ 1 Dec. '33
Calcutta ..... 3 28 Nov. '35	Tokio .... 3.285 7 Apr. '36
Dantzig ..... 5 21 Oct. '35	Weenen ..... 3½ 10 Juli '35
Helsingfors ..... 4 3 Dec. '34	Warschau .... 5 26 Oct. '33
Kopenhagen ... 3½ 22 Aug. '35	Zwits. Nat. Bk. 2½ 3 Mei '35

**OPEN MARKT.**

	1936				1935	1934	1914
	15 Aug.	10/15 Aug.	3/8 Aug.	27 Juli/1 Aug.	12/17 Aug.	13/18 Aug.	20/24 Juli
Amsterdam Partic. disc.	13/8	13/8-1/2	14/16-7/16	13/8-5/8	47/8-5/8	5/8	31/8-9/16
Prolong.	—	1/4	1/4-1/2	1/4-1/2	43/4-5	1	2/4-3/4
Londen Daggeld	1/2-1	1/2-1	1/2-1	1/2-1	1/2-1	3/4-1	13/4-2
Partic. disc.	17/32-9/16	17/32-9/16	17/32-9/16	17/32-9/16	9/16-5/8	13/16	4/4-3/4
Berlijn Daggeld	27/8-3/8	27/8-3/8	29/4-3/4	27/8-3/4	27/8-3/4	4-5/2	—
Maandgeld	2 1/4-7/8	2 1/4-7/8	27/8-15/16	29/4-3/4	29/4-3/4	4 1/2 6	—
Part. disc.	27/8	27/8	27/8	27/8	3	3 1/4	2 1/8-1/2
Warenw...	4-1/4	4-1/4	4-1/4	4-1/4	4-1/4	4-1/4	—
New York Daggeld	1	1	1	1	1/4	1	13/4-2 1/2
Partic. disc.	1/4	1/4	1/4	1/4	5/16	3/16	—

1) Koers van 14 Aug. en daaraan voorafgaande weken t/m. Vrijdag.

**WISSELKOERSEN.**

**KOERSEN IN NEDERLAND.**

Data	New York *)	Londen *)	Berlijn *)	Parijs *)	Brussel *)	Batavia 1)
11 Aug. 1936	1.47 1/4	7.39 3/8	59.24	9.70	24.81 1/2	100%
12 „ 1936	1.47 1/4	7.39 3/8	59.24	9.70 1/4	24.82 1/2	100%
13 „ 1936	1.47 5/16	7.40 1/2	59.23 1/2	9.70	24.81 1/2	100%
14 „ 1936	1.47 5/16	7.40 1/2	59.23 1/2	9.70	24.82 1/2	100%
15 „ 1936	1.47 5/16	7.40 3/8	59.23 1/2	9.70	24.82	100%
17 „ 1936	1.47 1/4	7.40	59.23 1/2	9.70	24.81 1/2	100%
Laagste d.w <sup>1)</sup>	1.47	7.39	59.20	9.69 1/4	24.79	100%
Hoogste d.w <sup>1)</sup>	1.47 1/2	7.41	59.27 1/2	9.70 1/2	24.84	100%
Muntpariteit	1.469	12.1071	59.263	9.747	24.906	100

Data	Zwitserland *)	Weenen *)	Praag 1)	Boekarest 1)	Milaan **)	Madrid **)
11 Aug. 1936	48.01	—	6.09 1/2	1.10	—	—
12 „ 1936	48.02	—	6.09 1/2	1.10	—	—
13 „ 1936	48.02	—	6.09 1/2	1.10	—	—
14 „ 1936	48.02	—	6.09	1.10	—	—
15 „ 1936	48.02	—	6.07	1.10	—	—
17 „ 1936	48.—	—	6.09	1.10	—	—
Laagste d.w <sup>1)</sup>	47.97 1/2	27.80	6.07	1.05	11.65	—
Hoogste d.w <sup>1)</sup>	48.05	27.85	6.13	1.15	11.70	—
Muntpariteit	48.003	35.007	7.371	1.488	13.094	48.52

Data	Stockholm *)	Kopenhagen *)	Oslo *)	Hel-sing-fors 1)	Buenos-Aires 1)	Montreal 1)
11 Aug. 1936	38.15	33.—	37.17 1/2	3.27	41 1/4	1.47 1/4
12 „ 1936	38.15	33.02 1/2	37.17 1/2	3.27	41 1/4	1.47 1/4
13 „ 1936	38.17 1/2	33.05	37.20	3.27	41	1.47 1/4
14 „ 1936	38.17 1/2	33.05	37.20	3.27	41	1.47 1/4
15 „ 1936	38.17 1/2	33.05	37.20	3.27	41	1.47 1/4
17 „ 1936	38.15	33.02 1/2	37.17 1/2	3.26 1/2	41	1.47 1/4
Laagste d.w <sup>1)</sup>	38.02 1/2	32.90	37.05	3.24	40 3/8	1.47
Hoogste d.w <sup>1)</sup>	38.27 1/2	33.15	37.30	3.29	41 1/2	1.47 1/2
Muntpariteit	66.671	66.671	66.671	6.266	95 3/4	2.1878

\*) Notering te Amsterdam. \*\*) Not. te Rotterdam. 1) Part. opgave. In 't 1ste of 2de No. van ieder maand komt een overzicht voor van een aantal niet wekelijks opgenomen wisselkoersen.

**KOERSEN TE NEW YORK. (Cable).**

Data	Londen (\$ per £)	Parijs (\$ p. 100 fr.)	Berlijn (\$ p. 100 Mk.)	Amsterdam (\$ p. 100 gld.)
11 Aug. 1936	5,02 13/32	6,58 13/16	40,23	67,93
12 „ 1936	5,02 15/32	6,59	40,25	67,93
13 „ 1936	5,02 25/32	6,58 1/16	40,23	67,89 1/2
14 „ 1936	5,02 23/32	6,58 3/16	40,24	67,91
15 „ 1936	5,02 23/32	6,58 3/8	40,23	67,91
17 „ 1936	5,02 21/32	6,58 1/2	40,23	67,94
19 Aug. 1935	4,98	6,63 1/4	40,40	67,88
Muntpariteit ..	4,86	3,90 3/8	23,81 1/4	40 3/8

prijspeil om zodoende een vergroting van onze export te bereiken.

Zelfs de verlaging van de prijzen op de binnenlandse markt wordt aan dit doel dienstbaar geacht. Dat men hier en daar de „aanpassing” wat remt, geschiedt slechts om al te erge sociale wrijvingen te voorkomen, aldus werd herhaaldelijk van regeringszijde verklaard.

Wanneer nu de mogelijkheid van een herleving van het vrije internationale ruilverkeer, zoals de heer Groot meent (en zoals ook wij menen), uitgesloten of minstens zeer twijfelachtig kan worden geacht, dan is het toch duidelijk, dat daarmee de grondslag van de „aanpassingspolitiek” komt te vervallen. De heer Groot, die zich in het openbaar zulk een krachtig verdediger van de aanpassing heeft betoond, had niet mogen schromen, nu hij van opinie veranderd is, ook de consequenties daarvan in het openbaar te trekken.

Die consequentie is naar onze meening, dat de prijs van onze export-artikelen, hoewel natuurlijk niet onverschillig, toch niet meer primair is voor de beoordeeling van de exportkansen. Primair is veel- eer, wat men het buitenland ter compensatie van onze export aan invoermogelijkheden kan bieden. Krachtige stimulering van de binnenlandse markt door het uitvoeren van openbare werken en het vrijmaken van consumptieve koopkracht door drastische verlaging van nog-niet- of onvoldoende-verlaagde vaste lasten e.d., dat is de weg, die gegaan moet worden om op de duur ook voor onze export-industrie weer wat levensmogelijkheden te scheppen. Daarenboven dient de overheid, voorzover dat nog nodig is, zich de organen te scheppen, die voor het zo moeilijke werk van de afsluiting van „ruilregelingen” geschikt zijn.

Naschrift. De heer Suurhoff vergist zich wanneer hij meent dat ik, ten aanzien van de deugdelijk-

heid van de hier te lande gevoerde aanpassingspolitiek, thans een ander standpunt zou innemen dan een jaar geleden en ik geloof ook niet, dat de beide door hem naar voren gebrachte citaten een bewijs van zijn stelling inhouden. De fout, welke de heer S. maakt, schuilt in het feit, dat hij het begrip „ge-reglementeerde ruilregelingen” te beperkt opvat. In de thans bestaande verhoudingen moet de Regering zoeken naar invoertransacties om den uitvoer te stimuleeren of op peil te kunnen houden. Dit geldt speciaal voor die landen, die door middel van clearing verrekenen, maar verder ook, zij het dan in mindere mate, voor alle andere landen. Tegenover elke uitvoertransactie moet ter compensatie een invoertransactie worden gesteld en dit is een zeer ongezonde toestand, welke op den duur niet kan blijven voortbestaan.

Het was hierop dat wij doelden, toen wij verleden jaar in het boekje „Met of zonder Colijn; aanpassing of welvaarts-politiek” schreven, dat het onaannemelijk was, dat de internationale goederenbeweging duurzaam zou worden beheerscht door de resultaten van de onderhandelingen, welke tusschen de vertegenwoordigers van de verschillende landen worden bereikt. Wij voegden daar onmiddellijk aan toe, dat eenmaal weer de tijd zou komen, waarop alle landen van de wereld hun kostenpeil weer met elkan- der zouden moeten meten en dat dan de goedkoopste producent weer wereldleverancier zou worden. Dat een herstel van de wereldwelvaart niet is te verwacht- en alvorens dit doel is bereikt, alvorens dus de voor- deelen van de internationale arbeidsverdeling weer ten volle worden uitgenut, lijkt mij een stelling welke moeilijk voor bestrijding vatbaar is. Daarmede is echter nog geenszins gezegd, dat het noodzakelijk zou zijn daarvoor weer tot de oude „laissez faire politiek” terug te keeren. Mijn artikel in E.-S.B. van 15 Juli l.l., had uitsluitend ten doel aan te toonen, dat die terugkeer, zelfs in de verre toekomst, onmogelijk zou

STATISTISCH OVERZICHT

	GRANEN EN ZADEN										TUINBOUWARTIKELEN						VLEESCH			
	TARWE Manitoba loco Rotterdam/ Amsterdam per 100 kg. a)		ROGGE 74 kg Bahia Blanca loco R'dam/A'dam per 100 kg. a)		MAIS La Plata loco R'dam/A'dam per 2000 kg.		GERST 64/65 kg La Plata loco Rotter- dam/A'dam per 2000 kg. b)		LIJNZAAD La Plata loco R'dam/A'dam per 1960 kg.		KOM- KOMMERS le soort per 100 st. Berkel/ Rodenrijs		TOMATEN A per 100 K.G. Westland		VROEGE AARD- APPELEN p. 100 K.G. Groote- broek		RUND- VLEESCH (versch) per 100 kg Rotterdam		VARKENS- VLEESCH (versch) per 100 kg Rotterdam	
	fl.	%	fl.	%	fl.	%	fl.	%	fl.	%	fl.	%	fl.	%	fl.	%	fl.	%	fl.	%
1925	17,20	100,0	13,07 <sup>b</sup>	100,0	231,50	100,0	236,00	100,0	462,50	100,0	7,49 <sup>c)</sup>	100,0	20,— <sup>d)</sup>	100,0	4,93 <sup>e)</sup>	100,0	93,— <sup>f)</sup>	100,—	77,50 <sup>g)</sup>	100,—
Jan. 1936	5,45	31,7	3,52 <sup>b</sup>	27,0	56,00	24,2	63,50	27,0	153,50	33,1	—	—	—	—	—	—	44,—	47,3	50,87 <sup>b</sup>	61,—
Febr. "	5,22 <sup>b</sup>	30,4	3,40	26,0	55,25	23,9	64,50	27,3	152,50	33,0	—	—	—	—	—	—	43,77 <sup>b</sup>	47,1	48,25	61,—
Maart "	5,22 <sup>b</sup>	30,4	3,50	26,8	59,50	25,7	69,75	29,6	150,00	32,4	—	—	—	—	—	—	45,75	49,2	46,57 <sup>b</sup>	61,—
April "	5,17 <sup>b</sup>	30,1	3,45	26,4	64,00	27,6	70,00	29,7	147,25	31,8	—	—	—	—	—	—	48,50	52,1	45,37 <sup>b</sup>	58,—
Mei "	5,12 <sup>b</sup>	29,8	3,17 <sup>b</sup>	26,6	63,75	27,5	72,25	30,6	147,75	31,9	—	—	—	—	—	—	51,60	55,5	44,30	57,—
Juni "	5,05	29,4	3,45	26,4	66,00	28,5	71,50	30,3	154,00	33,3	—	—	—	—	—	—	54,15	58,2	46,25	58,—
Juli "	5,62 <sup>b</sup>	32,7	3,65	27,9	71,75	31,0	74,75	31,7	162,50	35,1	2,49	33,2	7,47	37,4	2,06	41,8	57,35	61,7	47,75	61,—
3 Aug. "	6,45	37,5	3,80	29,1	85,0	36,9	84,50	35,8	171,00	37,0	—	—	—	—	—	—	58,— <sup>e)</sup>	62,4	48,25 <sup>g)</sup>	62,—
10 "	6,60	38,4	4,10	31,4	80,50	34,8	89,50	37,9	174,00	37,6	—	—	—	—	—	—	59,70 <sup>f)</sup>	64,2	49,50 <sup>g)</sup>	63,—
17 "	6,35	36,9	4,10	31,4	82,50	35,6	89,50	37,9	172,50	37,3	—	—	—	—	—	—	58,— <sup>e)</sup>	62,4	48,75 <sup>g)</sup>	63,—

1) Men zie voor de toelichting op dezen staat de nos. van 8, 15 Aug. 1928, 25 Febr. 1931 en 15 Febr. 1933. 2) Tot Jan. 1931 Hard Winter No. 2 van Jan. 1931 tot 16 Dec. 1929 American No. 2, van 16 Dec. 1929 tot 26 Mei 1930 74/5 kg Hongaarsche; vanaf 26 Mei 1930 tot 23 Mei 1932 74 kg Zuid-Russische; van 23 Mei 1932 tot 19 Sept. 1932 No. 3. Van 19 Sept. '32 tot 24 Juli '33 62/63 kg Z.-Russ. Van 24 Juli '33—7 Oct. '35 64/65 kg La Plata. Van 7 Oct. '35—18 Mei '36 62/63

Vervolg STATISTISCH OVERZICHT

	MINERALEN						TEXTIELGOEDEREN										DIVERSEN			
	STEENKOLEN Westfaalsche/ Hollandsche bunkerkolen, ongezeefd f.o.b. R'dam/A'dam per 1000 kg.		PETROLEUM Mid. Contin. Crude 33 t/m 33,90 Bé s.g. per barrel		BENZINE Gulf exp. 64/66 <sup>a)</sup> \$cts. per U.S. gallon		KATOEN				WOL gekamde Australische, Merino, 64's Av. loco Bradford per lb.		WOL gekamde Australische, Crossbred/Colo- nial Carded, 50's Av. loco Bradford per lb.		KOE- HUIDEN Gaaf, open kop 57-61 pnd.		KALK- SALPETE Gld. per 100 kg netto			
	fl.	%	\$	%	\$cts.	%	\$cts.	%	pence	%	pence	%	pence	%	pence	%	fl.	%	fl.	%
1925	10,80	100,0	1,68	100,0	14,86	100,—	23,25	100,0	29,27	100,—	9,35	100,—	55,00	100,0	29,50	100,0	34,70	100,0	12,—	100,—
Jan. 1936	6,15	56,9	0,61 <sup>b</sup>	36,6	3,39	22,8	7,05	30,3	5,82	19,9	2,91	31,1	19,25	35,0	9,00	30,5	15,—	43,2	5,80	48,—
Febr. "	6,15	56,9	0,61	36,3	3,45	23,2	6,80	29,2	5,49	18,8	2,74	29,3	19,25	35,0	9,25	31,4	15,—	43,2	5,85	48,—
Maart "	6,15	56,9	0,61 <sup>b</sup>	36,6	3,47	23,4	6,75	29,0	5,57	19,0	2,79	29,8	19,75	35,9	9,50	32,2	14,25	41,1	5,90	49,—
April "	6,20	57,4	0,61 <sup>b</sup>	36,6	3,43	23,1	6,90	29,7	5,47	18,7	2,73	29,2	19,75	35,9	9,50	32,2	14,—	40,3	5,95	49,—
Mei "	6,25	57,9	0,61 <sup>b</sup>	36,6	3,43	23,1	6,90	29,7	5,42	18,5	2,67	28,6	20,00	36,4	9,50	32,2	13,75	39,6	6,—	50,—
Juni "	6,30	58,3	0,61 <sup>b</sup>	36,6	3,36	22,6	7,10	30,5	5,43	18,6	3,34	35,7	19,25	35,0	9,25	31,4	13,—	37,5	6,—	50,—
Juli "	6,25	57,9	0,61 <sup>b</sup>	36,6	3,25	21,9	7,80	33,5	6,24	21,3	3,60	38,5	19,25	35,0	9,25	31,4	13,—	37,5	6,—	50,—
3 Aug. "	6,25	57,9	0,61 <sup>b</sup>	36,6	3,25 <sup>a)</sup>	21,9	7,55	32,5	6,80 <sup>b)</sup>	23,2	3,49 <sup>c)</sup>	37,3	19,75 <sup>d)</sup>	35,9	9,25 <sup>e)</sup>	31,4	13,—	37,5	6,—	50,—
10 "	6,30	58,3	0,61 <sup>b</sup>	36,6	3,02 <sup>b)</sup>	20,3	7,25	31,2	6,75 <sup>b)</sup>	23,1	3,44 <sup>d)</sup>	36,8	19,75 <sup>d)</sup>	35,9	9,25 <sup>e)</sup>	31,4	13,—	37,5	6,—	50,—
17 "	6,30	58,3	0,61 <sup>b</sup>	36,6	3,25 <sup>a)</sup>	21,9	7,35	31,6	6,75 <sup>b)</sup>	23,1	3,44 <sup>d)</sup>	36,8	19,75 <sup>d)</sup>	35,9	9,25 <sup>e)</sup>	31,4	13,—	37,5	6,—	50,—

1) Jaar- en maandgem. afger. op 1/8 pence. 2) 1 Aug. 3) 8 Aug. 4) 15 Aug. 5) 5 Aug. 6) 12 Aug. 7) 6 Aug. 8) 13 Aug. 9) 11 Aug. 10) 4 Aug.

zijn, omdat onbepaalde handelsvrijheid steeds weer moet leiden tot prijsdiscriminatie van de importeerende landen en daardoor tot afdrinking van de prijzen in elk land tot een niveau, dat ligt beneden den kostprijs van de productie.

Even zeker als het nu is, dat de wereld op den duur de voordeelen van de internationale arbeidsverdeling niet kan missen, even zeker is het ook dat middelen moeten worden beraamd om de internationale dumping te voorkomen en dat zal alleen kunnen geschieden wanneer de internationale handel wordt geordend.

Nog zij vermeld, dat het mij in hooge mate heeft verwonderd, dat de heer S. zegt, dat wanneer een herleving van het vrije internationale ruilverkeer is uitgesloten, daarmede tevens de grondslag van de aanpassingspolitiek komt te vervallen. Ik wijs er den heer S. op, dat de verbetering van de exportmogelijkheid zeker niet de eerste doelstelling van de aanpassingspolitiek mag worden geacht. Ik kan op deze materie in dit bestek niet verder ingaan; mijn standpunt te dezer zake is echter uitvoerig beschreven in de hoofdstukken 3 en 4 van het boekje waaruit de heer S. citeert.

J. GROOT.

ONTVANGEN BOEKEN.

*Historisch-Kritisch Overzicht van de Crediettheorieën* (in het bijzonder van Dr. L. A. Hahn's bankredietheorie) door Dr. P. B. Wind. (Groningen, Batavia 1936; J. B. Wolters' Uitgevers-Maatschappij N.V.).

Dit proefschrift, waarmede schrijver den graad van doctor in de rechtsgelertheid aan de Rijksuniversiteit te Groningen verkreeg, heeft ten doel de verschillende kwesties op het gebied van het bankrediet na te gaan naar aanleiding van Dr. Hahn's „Volkswirtschaftliche Theorie des Bankredits“. Na een historisch overzicht, waarin getracht wordt het meest typeerende van wat in vroegere eeuwen over crediet en banken is gescreven, naar voren

te brengen, volgen een samenvatting en critische beschouwing van de theorie van Hahn, waarna tenslotte gewezen wordt op verwante literatuur uit den laatsten tijd.

*Oorlog om Ethiopië* door Anton E. Zischka. (Tilburg 1935; N.V. Het Nederlandsche Boekhuis. Prijs ingen. f 2.50; geb. f 3.50).

Het boek wil systematisch dertig jaren koloniale geschiedenis beschrijven en een karakteristiek geven van het land, dat voor Europa van zoo groote beteekenis kan worden. Hoewel het geen geheimen omtrent Ethiopië wil onthullen, bevat het veel wetenswaardigs omtrent het land, dat den laatsten tijd zooveel aandacht op zich gevestigd heeft gezien.

*Weltrüstung. Geschichte der Umwälzungen des Wehrwesens der Nationen im Jahre 1934/1935 in Dokumenten.* Bewerkt door Michael Freund. (Essen 1936; Essener Verlagsanstalt).

De verzameling documenten, betrekking hebbende op de bewapening van de verschillende landen in de laatste jaren, is overgenomen uit „Weltgeschichte der Gegenwart in Dokumenten“, 1934/1935, Deel I. Het geeft na een inleiding en een chronologische lijst van hierop betrekking hebbende gebeurtenissen een behandeling van de bewapening in Engeland, Italië, Frankrijk, Rusland, Japan, de Vereenigde Staten, Polen, België, Tsjecho-Slowakije en Duitschland.

*Planwirtschaft of liberaal economische richtlijnen?* Een beschouwing over huidige economische vraagstukken, door Mr. W. Wentholt. (Amsterdam 1936; N.V. Drukkerij en Uitgeverij J. H. de Bussy. Prijs f 1.50).

De schrijver, die als commissionair in effecten den gang van zaken op de effectenbeurs van meer nabij in oogen-schouw heeft kunnen nemen, heeft, van de groote waarde van de beurs als kapitaalmarkt overtuigd, getracht de oorzaken te vinden van het ziekteproces, dat de effectenbeurs nu medemaakt. Behalve critiek op bepaalde verhoudingen heeft hij zich gewaagd aan de suggestie van enkele richtlijnen, welke z.i. tot een verbetering van de bestaande verhoudingen en tot herstel van gerechtvaardigd vertrouwen moeten leiden.

GROOTHANDELSPRIJZEN<sup>1)</sup> (De volledige statistiek werd het laatst opgenomen in E.-S. B. van 29 Juli j.l.)

1925	ZUIVEL EN EIEREN								METALEN															
	BOTER per kg LeeuwarderComm. Noteering		BOTER p. kg Heffings Crisis Zuivel-Centr.		KAAS Edammer Alkmaar Fabrieks-kaas kl. m/merk per 50 kg.		EIEREN Gem. not. Eiermijn Roermond p. 100 st.		KOPER Standaard Locoprijzen Londen per Eng. ton		LOOD Locoprijzen Londen per Eng. ton		TIN Locoprijzen Londen per Eng. ton		IJZER Cleveland Foundry No. 3 f.o.b. Middlesb. per Eng. ton		GIETERIJ-IJZER (Lux III) p. Eng. t.f.o.b. Antwerpen		ZINK Locoprijzen Londen per Eng. ton		GOUD cash Londen per ounce fine		ZILVER cash Londen per Standard Ounce	
	fl.	%	fl.	%	fl.	%	fl.	%	£	%	£	%	£	%	Sh.	%	sh.	%	£	%	sh.	%	pence	%
1925	2,31	100,0	—	56,—	100,0	9,18	100,0	62,1/6	100,0	36,8/6	100,0	261,17/-	100,0	73/-	100,0	67/-	100,-	36,3/6	100,-	85/6	100,-	32½/8	100,0	
Jan.'36	0,57	24,7	0,95	16,80	30,0	4,04	44,0	20,16/6	33,5	9,6/-	25,5	125,6/6	48,0	41/-	56,2	33/6	50,0	8,15/6	24,3	140/11	164,8	12	37,4	
Feb. "	0,61	26,4	0,92	17,37	31,0	3,37	36,8	21,3/6	34,1	9,13/-	26,5	123,8/6	47,1	41/-	56,2	33/6	50,0	9,3/6	25,4	140/10	164,7	11½/16	36,8	
Mrt. "	0,46	19,9	1,04	17,70	31,6	2,69	29,3	21,12/6	34,8	9,19/6	27,3	127,12/6	48,7	41/-	56,2	33/6	50,0	9,13/-	26,7	141/-	164,9	11½/16	36,8	
Apr. "	0,44	19,0	1,02	16,82	30,0	2,49	27,1	22,5/6	35,9	9,14/-	26,6	125,17/-	48,1	41/-	56,2	33/6	50,0	9,3/-	25,3	140/9	164,7	12½/8	37,7	
Mei "	0,47	20,3	0,99	18,75	33,5	2,52	27,5	22,6/6	36,0	9,9/6	26,0	123,12/-	47,2	41/6	56,8	33/6	50,0	8,18/6	24,7	140/11	163,9	12½/8	38,5	
Juni "	0,57	24,7	0,82	20,20	36,1	2,69	29,3	22,4/-	35,8	9,2/6	25,1	112,5/-	42,9	41/6	56,8	33/6	50,0	8,14/6	24,1	138/11½	162,5	12½/8	37,5	
Juli "	0,60	26,0	0,81	19,35	34,6	2,91	31,7	22,15/-	36,6	9,14/6	26,7	114,4/6	43,6	44/6	61,0	33/6	50,0	8,7/-	23,1	138/9	162,3	12	37,4	
Aug. "	0,60	26,0	0,80	18,75	33,5	3,25	35,4	23,46/13	37,4	10,-/13	27,5	113,-/13	43,2	44/6	61,0	33/6	50,0	8,11/-	23,6	138/7½	162,1	11½/16	37,0	
Sept. "	0,62	26,8	0,80	18,75	33,5	3,30	35,9	23,9/-	37,8	10,6/6	28,3	111,3/6	42,5	44/6	61,0	33/6	50,0	8,5/-	22,8	138/5	161,9	11½/16	37,2	
Oct. "	0,80	35,0	0,80	—	—	3,57	38,9	23,8/-	37,7	10,4/-	28,0	110,8/-	42,2	44/6	61,0	33/6	50,0	8,6/-	22,9	138/5	161,9	11½/16	37,0	

1) Sept. 1932 79 K.G. La Plata; van 26 Sept. 1932 tot 5 Febr. 1934 Manitoba No. 2; van 5 Febr. 1934 tot 6 Juli 1935 80 kg La Plata. 2) Tot Jan. 1928 Western; vanaf Jan. 1928 2 Oct. 1933 No. 2 Canada. 3) Tot Jan. 1928 Malting; van Jan. 1928 tot 9 Febr. 1931 American No. 2, van 9 Febr. 1931 tot 23 Mei 1932 64½ K.G. Zuid-Russische. 4) Russische. 5) 1928. 6) 1-Aug. 7) 8-Aug. 8) 15-Aug. 9) 6-Aug. 10) 13-Aug. 11) 7-Aug. 12) 14-Aug. 13) 4-Aug.

GROOTHANDELSPRIJZEN.

1925	BOUWMATERIALEN								KOLONIALE PRODUCTEN											
	VURENHOUT basis 7" f.o.b. Zweden/Finland per standaard van 4,672 M <sup>3</sup> .		S T E E N E N				CACAO G.F. Accra per 50 kg c.i.f. Nederland		COPRA Ned.-Ind. f.m.s. per 100 kg Amsterdam		KOFFIE Robusta Locoprijzen Rotterdam per ½ kg.		RUBBER Standaard Ribbed Smoked Sheets loco Londen per lb.		SUIKER Witte kristal-suiker loco R'dam/A'dam per 100 kg.		THEE Af. N.-I. theev. A'dam gem. pr. Java- en Sumatrathee p. ½ kg.		INDEXCIJFER	
	f	%	f	%	f	%	sh.	%	f	%	cts.	%	Sh.	%	fl.	%	cts.	%	100,0	100,0
1925	159,75	100,-	15,50	100,-	19,—	100,-	42/6	100,-	35,87	100,0	61,375	100,0	2/11,625	100,0	18,75	100,0	84,5	100,0	100,0	100,0
Jan.'36	63,00	39,4	8,25	53,2	10,—	52,6	14/-	32,9	11,12	31,0	13	21,2	-4,125	11,6	4,32	23,1	39,50	46,7	35,5	30,9
Feb. "	63,00	39,4	8,—	51,6	9,50	50,0	14/3	33,5	10,62	29,6	13	21,2	-4,375	12,3	4,12	21,3	38,50	45,5	35,6	30,6
Mrt. "	64,25	40,2	8,—	51,6	10,25	54,0	14,—	32,9	9,77	27,2	13	21,2	-4,5	12,6	3,92	20,9	37,25	44,1	35,8	29,9
Apr. "	65,00	40,7	8,—	51,6	10,25	54,0	14/4	33,7	9,72	27,1	13	21,2	-4,5	12,6	3,97	21,2	36,50	43,2	35,6	29,8
Mei "	65,00	40,7	8,—	51,6	10,25	54,0	15/3	35,9	9,52	26,6	13	21,2	-4,5	12,6	3,65	19,5	37	43,8	35,2	29,9
Juni "	68,00	42,6	7,75	50,0	10,—	52,6	17/1	40,2	9,90	27,6	13	21,2	-4,5	12,6	3,85	20,5	36,50	43,2	35,3	31,0
Juli "	71,25	44,6	7,—	45,2	9,25	48,7	17/1	40,2	10,47	29,2	13,12	21,4	-4,75	13,3	3,70	19,7	36,25	42,9	35,9	31,1
Aug. "	72,00	45,1	—	—	—	—	17/3	40,6	10,75	30,0	13	21,2	-4,6875	13,2	3,62	19,3	36,75	43,5	36,2	30,8
Sept. "	72,00	45,1	—	—	—	—	—	—	10,62	29,6	13	21,2	-4,625	13,0	3,62	19,3	—	—	36,2	31,0
Oct. "	72,00	45,1	—	—	—	—	—	—	10,87	30,3	13	21,2	-4,625	13,0	3,50	18,7	—	—	36,2	31,0

Alle Pondnooteringen vanaf 21 Sept. '31 zijn op goudbasis omgerekend; de Dollarnooteringen vanaf 20 April '33 zijn in verhouding van de depreciatie den Dollar t.o.v. den Gulden verlaagd.

KOERSEN TE LONDEN.

Plaats en Landen	Noteerings-eenheden	1 Aug. 1936	8 Aug. 1936	10/15 Aug. 1936 Laagste	15 Aug. 1936 Hoogste
Alexandrië..	Piast. p. £	97 1/2	97 1/2	97 1/2	97 1/2
Athene ....	Dr. p. tical	528	529	528	529
Bangkok....	Sh. p. tical	1/10 3/8	1/10 3/8	1/10 3/8	1/10 3/8
Budapest 1)..	Pen. p. £	27	27	26	28
Buenos Aires 2)	p. peso p. £	18.05	18.10	18.00	18.15
Calcutta ....	Sh. p. rup.	1/6 1/2	1/6 1/2	1/6 3/32	1/6 1/2
Constantin..	Piast. p. £	625	627	627	627
Hongkong ..	Sh. p. \$	1/2 1/2	1 2/2	1 2/2	1 3/2
Kobe .....	Sh. p. yen	1/2 1/2	1 2 1/2	1 2 1/2	1 2 1/2
Lissabon....	Escu. p. £	110 1/2	110 1/2	109 1/2	110 1/2
Mexico ....	\$ per £	17.90	17.90	17.40	18.40
Montevideo 3)	d. per £	24 1/2	24 1/2	24	24 1/2
Montreal ..	\$ per £	5.01 1/2	5.02 3/4	5.02	5.03
Rio de Janeiro	d. per Mil.	2 25 1/2	2 25 1/2	2 25 1/2	2 25 1/2
Shanghai ..	Sh. p. \$	1/2 1 1/2	1 2 1/2	1 2 1/2	1 2 1/2
Singapore ..	id. p. \$	2 1/2 1/2	2 1/2 1/2	2 1/2 1/2	2 1/2 1/2
Valparaiso 4)	\$ per £	130	130	130	130
Warschau ..	Zl. p. £	26 1/2	26 1/2	26 1/2	27

1) Offic. not. 6 Juli 16 3/4; 5 Aug. 16 7/8. 2) Offic. not. 15 laten, gem. not., welke imp. hebben te betalen, 2 Juli 17.08. 3) Offic. not. 1 Aug. 38 1/8; 5 Aug. 38 7/8; 8 Aug. 38 3/8; 14 Aug. 38 3/4. 4) Id. 1 Mrt. 1935 4 1/4. 5) 90 dg. Vanaf 28 Aug. laatste „export” notering.

ZILVERPRIJS

Londen 1)	N.York 2)	Londen
11 Aug. 1936..	19 1/16	44 3/4
12 „ 1936..	19 1/16	44 3/4
13 „ 1936..	19 1/16	44 3/4
14 „ 1936..	19 1/2	44 3/4
15 „ 1936..	19 1/2	—
17 „ 1936..	19 1/2	44 3/4
19 Aug. 1935..	29	65 3/4
27 Juli 1914..	24 9/16	59

GOUDPRIJS 3)

Londen	
11 Aug. 1936....	138 6
12 „ 1936....	138/5
13 „ 1936....	138 4
14 „ 1936....	138/4
15 „ 1936....	138/4
17 „ 1936....	138/5
19 Aug. 1935....	140/2 1/2
27 Juli 1914....	84/10 3/4

1) in pence p. oz. stand. 2) Foreign silver in \$c. p. oz. fine. 3) in sh. p. oz. fine

STAND VAN 'S RIJKS KAS.

Vorderingen.	7 Aug 1936	15 Aug. 1936
Saldo van 's Rijks Schatkist bij De Nederlandsche Bank .....	f 47.308.837,11	f 59.807.822,97
Saldo b. d. Bank voor Ned. Gemeenten	1.030.706,14	97.886,44
Voorschotten op ultimo Juli 1936 a/d. gemeent. verstr. op a. haar uit te keeren hoofds. der pers. bel., aand. in de hoofds. der grondbel. en der gem. fondsbel., alsmede o.p. op die belastingen en op de vermogensbelasting	5.887.202,10	1.114.030,86
Voorschotten aan Ned.-Indië .....	95.625.757,02	96.148.522,29
Idem aan Suriname .....	12.378.365,62	12.388.059,84
Kasvord weg. creditverstr. a/h. buitenl. Daggeldleeningen tegen onderhand.	116.433.568,52	116.877.550,69
Saldo der postrek. v. Rijkscomptabelen Vord. op andere Staatsbedrijven 1) .....	6.500.000,—	—
Verstr. ten laste der Rijksbegr. kasgeldleeningen aan gemeenten (saldo) .....	31.640.262,28	27.013.315,99
	5.113.429,57	3.417.498,95
	37.077.006,80	36.788.806,80
<b>Verplichtingen</b>		
Voorschot door De Ned. Bank ingev. art. 16 van haar octrooi verstrekt Schuld a. d. Bank voor Ned. Gemeenten	—	—
Schatkistbiljetten in omloop .....	f 435.042.000,—	f 435.012.000,—
Schatkistpromessen in omloop .....	98.290.000,—	98.290.000,—
Zilverbons in omloop .....	1.169.643,—	1.168.913,—
Schuld op ultimo Juli 1936 aan de gem. weg. a. h. uit te keeren hoofds. d. pers. bel., aand. i. d. hoofds. d. grondb. e. d. gem. fondsbel. alsmede o.p. op die bel. en op de vermogensbelasting ..	—	—
Schuld aan Curaçao 1) .....	875.834,97	905.187,12
Schuld aan het Alg. Burg. Pensioenf. 1)	20.724.299,26	651.364,68
Id. a. h. Staatsbedr. der P.T. en T. 1)	75.644.335,20	88.915.718,33
Id. aan andere Staatsbedrijven 1) .....	—	—
Id. aan diverse instellingen 1) .....	104.058.336,51	104.827.981,90

NEDERLANDSCH-INDISCHE VLOTTENDE SCHULD.

	8 Aug. 1936	15 Aug. 1936
Vorderingen: 1)		
Saldo Javasche Bank .....	—	f 3.795.000,—
Saldo b. d. Postchèque- en Girodienst	f 241.000,—	507.000,—
<b>Verplichtingen:</b>		
Voorschot 's Rijks kas e. a. Rijksinstell.	95.627.000,—	96.149.000,—
Schatkistpromessen in omloop .....	4.250.000,—	4.250.000,—
Schatkistbiljetten in omloop .....	2.000.000,—	2.000.000,—
Schuld aan het Ned.-Ind. Muntfonds.	1.264.000,—	1.264.000,—
Idem aan de Ned.-Ind. Postspaarbank.	738.000,—	960.000,—
Belegde kasmiddelen Zelfbesturen .....	880.000,—	880.000,—
Voorschot van de Javasche Bank ...	50.000,—	—
1) Betaalmiddelen in 's Lands Kas op 15 Aug. 1936	f 48.696.000,—	—

SURINAAMSCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Metaal	Circulatie	Andere opeischb. schulden	Discont.	Div. rekeningen 1)
11 Juli 1936..	739	1.165	515	608	1.438
4 „ 1936..	738	1.198	512	608	1.461
27 Juni 1936..	759	1.209	461	607	1.417
20 „ 1936..	759	996	473	604	1.387
13 „ 1936..	759	1.072	524	605	1.394
1 Juli 1914..	645	1.100	560	735	396

1) Sluipst. der activa.

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 17 Augustus 1936.

Activa.		
Binnenl. Wis- sels, Prom. enz. in disc.	Hfdbk. f 22.472.520,60 Bijbnk. „ 417.958,91 Ag. sch. „ 2.551.316,21	f 25.441.795,72
Papier o. h. Buitenl. in disconto	Idem eigen portef. f 2.192.000,—	—
Af: Verkocht maar voor debk. nog niet afgel.	—	2.192.000,—
Beleeningen	Hfdbk. f 82.529.490,44 Bijbnk. „ 5.736.367,28 Ag. sch. „ 33.965.673,48	f 122.231.531,20
Op Effecten .....	f 118.141.387,09	—
Op Goederen en Spec.	4.090.144,11	f 122.231.531,20 1)
Voorschotten a. h. Rijk	—	—
Munt, Goud .....	f 124.603.210,—	—
Muntmat., Goud ..	538.346.321,87	—
	f 662.949.531,87	—
Munt, Zilver, enz. ..	22.778.827,30	—
Muntmat., Zilver ..	—	f 685.728.359,17 2)
Belegging van kapitaal, reserves en pensioenfonds .....	—	f 39.541.272,13
Gebouwen en Meub. der Bank .....	—	4.600.000,—
Diverse rekeningen .....	—	4.610.812,40
Staat d. Nederl. (Wet v. 27/5/32, S. No. 221)	—	11.958.329,12
		f 896.304.099,74

Passiva.

Kapitaal .....	f 20.000.000,—
Reservefonds .....	3.105.769,04
Bijzondere reserve .....	6.300.000,—
Pensioenfonds .....	10.261.919,74
Bankbiljetten in omloop .....	744.386.980,—
Bankassignatien in omloop .....	22.925,61
Rek.-Cour. { Het Rijk f 56.270.892,89 saldo's: { Anderen „ 54.095.390,77	110.366.283,66
Diverse rekeningen .....	1.860.221,69
	f 896.304.099,74

Beschikbaar metaalsaldo .....	f 344.244.700,19
Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is	860.611.750,48
Schatkistpapier, rechtstreeks bij de Bank ondergebracht .....	—

1) Waarvan aan Nederlandsch-Indië (Wet van 15 Maart 1933, Staatsblad No. 99) f 68.518.450,—  
2) Waarvan in het buitenland. „ 35.433.111,—

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Goud		Circulatie	Andere opeischb. schulden	Beschikk. Metaal-saldo	Dek-kings perc.
	Munt	Muntmat.				
17 Aug. '36	124603	538.346	744.387	110.389	344.245	80,2
10 „ '36	124603	534.195	750.284	104.179	339.345	79,7
25 Juli '14	65.703	96.410	310.437	6.198	43.521	54

Data	Totaal bedrag disconto's	Schatkist-promessen rechtstreeks	Beleeningen	Papier op het buitenl.	Diverse rekeningen 1)
17 Aug. 1936	25.442	—	122.232	2.192	4.611
10 „ 1936	26.985	—	125.318	2.185	4.675
25 Juli 1914	67.947	—	61.686	20.188	509

1) Onder de activa.

JAVASCHE BANK.

Data	Goud	Zilver	Circulatie	Andere opeischb. schulden	Beschikk. metaal-saldo
15 Aug. '36 2)	107.730		159.770	25.030	33.810
8 „ '36 3)	108.120		161.410	22.130	34.704
18 Juli 1936	88.062	19.456	158.395	22.237	35.264
11 „ 1936	88.061	19.682	160.873	23.684	33.920
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634	4.842

Data	Wissels, buiten N.-Ind. betaal.	Dis-conto's	Beleeningen	Diverse rekeningen 1)	Dek-kings-percentage
15 Aug. '36 2)	2.370	75.970		10.400	58
8 „ '36 3)	2.660	73.940		10.430	59
18 Juli 1936	2.664	10.958	51.855	10.284	60
11 „ 1936	2.582	11.546	54.524	10.726	58
25 Juli 1914	6.395	7.259	75.541	2.228	44

1) Sluipst activa. 2) Cijfers telegrafisch ontvangen.